Ч. 240 (15.041).

Львів, пятниця 28. жовтня 193?.

Oplata pocztowa uiszczona gotówką

Рік LXI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 240-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіов. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 "
півріччно . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

О. Волошин премієром Карпатської України.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ УРЯД ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕПУБЛИКИ В ПРАЗІ ЗВІЛЬНИВ У СЕРЕДУ 26. 10. н. м. ПОПОЛУДНІ ДОТЕПЕРІШНЬОГО МІНІСТРА ДЛЯ СПРАВ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ І ПРЕМІЄРА II УРЯДУ П. АНДРІЯ БРОДІЯ І НА ЙОГО МІСЦЕ ІМЕНУВАВ ЗНАНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДІЯЧА О. АВГУСТИНА ВОЛОШИНА.

НОВИЙ ПРЕМІЄР СКЛАВ ТЕЛЕФОНІЧНО ПРИСЯГУ ПРИ СВІДКАХ: КОМАНДАНТОВІ ДИВІЗІЇ В УЖГОРОДІ І ВІЦЕГУБЕРНАТОРОВІ Д-РОВІ ОЛЕКСАНДРОВІ БЕСКИДОВІ ТА НЕГАЙНО ОБНЯВ УРЯДУВАННЯ.

ІМЕНУВАННЯ ПРЕМІЄРОМ О. ВОЛОШИНА ВИКЛИКАЛО В ЦІЛОМУ КРАЮ НЕЗВИЧАЙНЕ ОДУШЕВЛЕННЯ.

КРІМ О. А. ВОЛОШИНА ВХОДЯТЬ ДО НОВОГО УРЯДУ ЯК МІНІСТРИ: Ю. РЕВАЙ ТА Д-Р Е. БАЧИНСЬКИЙ.

*

(Цю вістку, яку ми почули вчора — в середу — вечором з закарпатських радіостацій, ми встигли ще подати до відома нашим читачам у краю у надзвичайному додатку, що його долучили до провінціонального накладу.)

Заява премієра Карпатської України о. А. Волошина.

10.000 УКРАЇНЦІВ МАНІФЕСТУЄ СВОЮ РАДІСТЬ В УЖГОРОДІ.

Кошицька радіовисильня подала, що вчора, після іменування о. Августина Волошина премієром Карпатської України в Ужгороді відбулися спонтанні величезні маніфестації в честь о. премієра. На площі під будинком уряду зібралося 10.000 народу з жовто-блакитними та державними прапорами, маніфестуючи за Республикою. Членам уряду: о. дир. Волошинові, міністрові Ю. Реваєві та іншим членам уряду улаштували маніфестанти довготривалі овації.

З балькону промовляли до маніфестантів: мін. Ю. Ревай, голова Т-ва „Просвіта" д-р Ю. Бращайко та вкінці премієр уряду о. дир. А. Волошин.

Премієр Карпатської України зложив з балькону урядового будинку таку заяву:

„СТОЇМО ЗА НЕПОДІЛЬНІСТЮ ТЕРИТОРІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ, ЯК ЦЕ ВЖЕ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ОДНОГОЛОСНО РІШИЛА, А САМЕ ПРОТИВИМОСЯ ЯКНАЙРІШУЧІШЕ ПЛЕБІСЦИТОВІ, ТОМУ ЩО МИ РІШИЛИ ДЕФІНІТИВНО ПРО КОНФЕДЕРАЦІЮ ДЕРЖАВИ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ ТА УКРАЇНЦІВ-РУСИНІВ.

ЗАКЛИКУЮ ВАС УДЕРЖАТИ ПОВНИЙ ЛАД ТА СПОКІЙ! ХАЙ УСІ УРЯДОВЦІ ОСТАНУТЬ НА СВОЇХ МІСЦЯХ! ПІДКРЕСЛЮЮ, ЩО ВЖИЮ ВСІХ ЗАСОБІВ, ЩОБ У НАШОМУ КРАЮ ПАНУВАВ ЛАД І СПОКІЙ, БО ЛИШ У ТАКИХ УМОВИНАХ ЗМОЖЕ ВІДБУВАТИСЯ ПРИРОДНА ЕВОЛЮЦІЯ ПОЛІТИЧНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО Й КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ. ЗАКЛИКУЮ ЗАКИНУТИ ВСІ МОВНІ ТА ПОЛІТИЧНІ СПОРИ ТА ПОЛАДНАННЯ ВСІХ СПРАВ ЗАЛИШИТИ ВЛАДІ.

ВЛАДА ВИЙШЛА З НАРОДУ, БУДЕ ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ НАРОДУ."

Після промови премієра о. дир. Волошина, його маніфестанти нагородили бурхливими оплесками, овації в честь уряду не мали в Ужгороді кінця.

Мін. Піщак -- головою комісії до переговорів зі Словаччиною на місце Фенцика.

Премієр о. Волошин відкликав мін. Фенцика зі становища голови комісії для переговорів зі Словаччиною і назначив на це становище державного секретаря д-ра Піщака.

——о——

Карпатські українці -- рівновартним чинником у потрійному державному союзі.

„Прагер Прессе" подає інтервю свого представника зі словацьким премієром д-ром Тісом, який висловився дуже льояльно про співпрацю словаків у новій союзній державі.

„Чехія, Словаччина і Карпатська Україна — заявив прем. Тісо — творять три рівновартні чинники в новій державі. З цієї точки погляду треба дивитися на представників цих трьох народів у парляменті, закордонній політиці і закордонній репрезентації держави."

Німеччина про зміну уряду Карпатської України.

„Німецьке Інформаційне Бюро", подаючи до відома димісію б. премієра карпатсько-українського уряду А. Бродія та іменування премієром о. А. Волошина, стверджує, що ця зміна допоможе якнайшвидше вирішити внутрішньо-політичні справи Карпатської України та матиме вплив у закордонно-політичних проблемах підчас недалеких переговорів.

Після Бродія -- о. Волошин.

Львів, 27. жовтня 1938.

Вістка про зміну уряду Карпатської України не заскочила нас і не була несподіванкою. Невідома була особа наслідника Андрія Бродія, невідомо було, чи особовий склад уряду — головно особа його премієра — буде змінений нині, чи завтра, але вістки, які ми мали з Ужгороду і Праги, не залишали ніяких сумнівів, що та зміна мусить прийти дуже швидко.

Від самого початку існування уряду Бродія — існували зародки конфлікту на дві сторони: внутрі самого уряду та між краєвим урядом і Прагою. Підложжям внутрішнього конфлікту був факт, що Бродій був (і є) головою „Автономного Земледільського Союзу", який виявляв такі агресивні русофільські і протиукраїнські тенденції, що атмосфера вічно була напружена: на два дні перед кризою зрозумів це і сам Бродій та старався втихомирити своїх партійців покликом до тимчасового замирення, але це і не вдалося йому і було — запізно. Не дармо найближчим і найбільш довіреним дорадником А. Бродія був ославлений Геровский. Другим таким „вибуховим матеріялом" в уряді був Фенцик, про якого — зрештою — ще і відомо, чи його в новому уряді ще залишили, чи ні. До чого здібний Фенцик — про це читачі можуть переконатися хочби з опису його недавнього виступу в Мукачеві, що його подаємо на іншому місці буквально за ужгородською „Новою Свободою". Ясно, що Прага не мала від самого початку великого довіря до тих міністрів. Виявилось це в яскравому конфлікті, який майже весь час тревав між командуючим військами на Закарпатті ген. Сваdeком та закарпатським урядом: ген. Свадко мав навіть погрожувати, що деяких членів уряду заарештує, знову карпато-український уряд Бродія вимагав відкликати ген. Свадека. Через оте недовіря Праги та українських національних кол Закарпаття — Бродієві, що вибрався до Будапешту, додали, як другого делеґата, о. Волошина, та врешті з цієї подорожі взагалі нічого не вийшло. Безпосередньою причиною димісії А. Бродія була постанова „Карпаторусской Центральной Народной Рады", яка зверталася проти етнічного принципу, що його застосовано при поділі Чехословаччини, та за неподільністю цілої закарпатської території, при чому та постанова допускала виразно можливість зміни навіть державної приналежности цілого Закарпаття. Така постанова мала виразно провокаційний характер, ідучи цілком на руку мадярським ревіндикаційним вимогам. Вістка, яку подала „Русская Правда", немов закарпатський уряд одноголосно станув на становищі цієї постанови, не відповідає

правді. Треба висловити найбільший жаль, що один львівський український щоденник, який від першого дня актуалізації справи Карпатської України почав трактувати цю справу, як джерело газетної сензації, вірний своїй лінії роздувати всі події на Закарпатті у гурра-патріотичному українському дусі, дав себе злowити на ту провокацію: „Карпаторусску" Центральну Раду перейменував на „українську" та подав згадану мадярофільську постанову у формі останнього українського національного осягу! Одночасно той сам щоденник у тому самому тоні зреферував другий такий „трік" закулісової мадярської пропаганди, трактований мадярською дипльоматією як пробний бальон, а то плян митної унії Закарпаття з Мадярщиною! Факт, що навіть частина української галицької преси у Галичині дає себе надувати зручній мадярофільській агітації, несвідомо піддаючись її сугестіям, безумовно мусів вплинути на зріст занепокоєння празького уряду.

Сьогодні, дійсно у 12-ій годині, Прага прозріла. Як горох об стіну відбивалися наші аргументи, що **єдиною і найпевнішою підпорою протимадярського табору на Закарпатті та в цілій ЧСР є тамошній національно-свідомий український елемент.** Всі наші найбільш прорецисті докази на це — не доходили до свідомости чеських центральних чинників. Вони не могли зрозуміти і повірити, що русофільська течія на Закарпатті покривається з мадяронською та що регенеруючою силою автохтонів може бути і є тільки українська національна ідея, українська національна течія. Для Праги вирішним моментом був факт, що місцеві москвофіли та масово Прагою на Закарпаття насилані чорносотенні московські еміґранти помагали чеським політичним партіям використовувати темряву мас і добувати для них посольські мандати, з яких частина з ласки діставалась також тим москвофільським вождам.

Очевидно, були і є також серед місцевих закарпатських москвофілів (так, як і серед галицьких) люди особисто дуже чесні, привязані до свого народу, такі, які не кермуються у своїх ділах і словах тільки ненавистю до всього українського. Це ті громадяни, які з консерватизму, з родинно-традиційних привичок, чи просто через незавершений у себе процес національного освідомлення не признаються ще до українського національного табору: з ними треба йти разом, рука в руку, рамя об рамя, маючи на увазі спільне добро, спільну вищу ціль. —

Нинішня зміна на Закарпатті — радісна для всього українського народу. Витаємо старого українського діяча-духовника на його важкому й відповідальному становищі та заявляємо йому, що найщиріші симпатії всіх членів української нації товаришитимуть праці нового уряду над закріпленням волі її закарпатської вітки. Одночасно під адресою наших земляків у Галичині, зокрема під адресою частини рідної краєвої преси, повторюємо знову давній наш поклик: справа Карпатської України вимагає політичного підходу, а не „сензаційного", хочби навіть на такому „сензаційному" підході і можна зискати собі тимчасову популярність та — дещо заробити. Прикрий досвід з поквапним підхопленням мадяронських провокацій та поширюванням їх без ніяких застережень — повинен бути наукою, щоб ставитись до закарпатських подій направду — поважно іж.

Наука з останньої лекції Чехословаччини.

Варшава, 24. жовтня 1938.

Пішла тепер у Варшаві мода на пресові аґенції і комунікати. Просто що друга амбітніша установа намагається створити власну пресову службу, щоб впливати цим на пресу, себто творити собі таким робом власну пресову політику. Дійшло останніми часами до того, що варшавські редакційні столи вгинаються під напливовим позаредакційним матеріялом, що силоміць бажає пролізти через ножиці, олівець редактора, коші та інші процищальні машини, щоб тільки дістатися на шпальти до газети.

Одним з таких пресових бюлетинів є видання П.(ресової) А.(ґенції) М.(лодих), себто **„видавництва Служби Молодих ОЗН".** Є це окремий публіцистично-інформаційний бюлетин штабової пропаґанди Озону, призначений для преси польської молоді.

Вістки з цього комунікату (редаґованого молодими адептами журналістики, що найчастіше здезертирували з рядів ОНР чи народовців і пішли на озонову службу) рідко коли займали нашу увагу, бо вони реферують виключно внутрішні польські справи. Але від деякого часу, спеціяльно від коли почала ставати рубом справа Закарпатської України, молоді журналісти з пропаґанди Озонового штабу зацікавились також українською справою, що в їх інтерпретації виглядає так (цитуємо за пресовим комунікатом ПАМ, ч. 34 з 23. жовтня ц. р. з головної статті „Ще одна наука"):

„Держава, що у своїх кордонах має меншину, щоб зберегти себе від втрати національно чужих територій, має перед собою два шляхи: або знищити свою небезпечну меншину, або знищити небезпечну сусідню державу (що інспірує меншину — Гром.). Чехословаччина не могла уникнути ні одного ні другого, отже залишилась їй третя, фатальна дорога — розподіл".

„Ті проблеми — пише далі ПАМ — для нас також незвичайно цікаві і — подекуди актуальні. Цікаві тому, що в межах нашої держави маємо також густі скупчення меншин — іде тільки про меншину руську (називану українською). Правда, сьогодні ця проблема має інше обличча від справи німецької меншини в Чехословаччині, вона не є аж така небезпечна; не є така небезпечна поперше тому, що щабель національного освідомлення нашої руської меншини (навіть у її політичнім „українськім" відламі) є нижчий, ніж у (недавно) чеських німців; одначе наша українська проблема передовсім не така небезпечна, як була німецька у Чехах, тому, що руська національність не має власного державного осередка поза межами Річипосполитої.

„Одначе ніколи не треба забувати про те, що змога створення українською нацією власного державного осередка істнує. Істнує вона передовсім тому, що власне не вся оця національність перебуває у межах Польщі (що зрештою було би небажане і неможливе), отже Польща не має достаточного впливу на те, щоб не допустити до повстання такого осередка — поза її межами.

Небезпека ця істнує також доти (і це створює політичну актуальність тої проблеми у нас), доки у рямцях польських політичних течій **остаточно не вигасне течія, що змагає до створення незалежної української держави,** течія, що малиб її покликати до життя, щоб ослабити Росію. На жаль, прихильники такої концепції не бачать досі того, що за це бажане ослаблення Польща заплатилаб риском утрати власної Волині і Сх. Галичини.

„З факту, що істнує оця небезпека одержання нашою українською меншиною атракційного українського державного осередка за кордонами Польщі, треба не лише здавати собі справу, але й попередити її — чейже ця небезпека ще не безпосередня. Таким попередженням може бути тільки наша відповідна нац. політика на землях, що могли би бути колись загрожені. **Чим більше ті землі ставатимуть національно польські — тим оця загроза меншатиме.** Час на повстання окремого українського державного осередка за кордонами Польщі надійти може лише тоді, коли не буде у Польщі нікого надто сильного, для кого ця нова держава, а не Польща, булаб державою його народу.

„Оцю науку треба витягнути з банкроцтва чехо-словацької держави".

Таку науку витягає собі „наймолодша" Озонова молодь з чеської траґедії. Не можна відмовити цій молоді одного: далекоглядности при рівночасній повній іґноранції української справи. Є це зрештою цілком зрозуміле. Молодь, що виховувалася під впливом ендецьких настроїв, що не знає ні української мови ні української культури, і знає про Україну тільки те, що пише щоденна преса, де часто сидять не більші знавці нашого народу, така молодь не може відзначатися розумнішим підходом до справ найбільшої меншини у державі. А проте ця молодь показалася послідовною, висказавши свої трівожливі побоювання щодо актуальної справи Закарпаття у формі дипльоматично-імлистих натяків і метафор та вирішила бодай справу т. зв. „прометеїзму", себто зажадала ліквідації всіляких українсько-польських мрійливих конструкцій походу на Москву у формі плянів на майбутнє. І в цьому ота молодь, якій у дійсно молодечій наївности здається, що справу природної української національної стихії можна зліквідувати (в гарячому часі нового самовизначування народів!) механічними засобами — небагато доброго ворожить для Польщі, коли вона теж почне мати голос у важливих справах внутрішньої та закордонної політики.

Гром.

ВІСТКИ З ЗАКАРПАТТЯ.

З найновішого числа ужгородської „Нової Свободи" (ч. 106. з 26. X.), яке до нас сьогодні наспіло, вибираємо отсі вістки:

СПОКІЙ У КРАЮ.

У цілому Підкарпатті панує спокій. Населення взагалі не реаґує на провокацію чужих аґентів. Ворожа пропаґанда старається викликати заворушення на нашій провінції. Відомо, що наше Підкарпаття є без збіжжа й інших харчових засобів. А проте виявляється, що підкарпатські українці дуже добре здають собі справу, в якому положенні вони знаходяться. Селяни проголошують, що вони будуть жити на одній мисці поливки, ніж щоб віддали знов у невільництво. Всюди помітно, що український нарід на Підкарпатті не бажає собі державної переміни границь.

„ПУЧ УКРАЇНЦІВ".

Вчора поширились вістки, що українці приготовляють пуч в Ужгороді і вже мають спис людей, яких треба вибити.

Українці в Підкарпатті є тої думки, що вони, як господарі цієї країни, нікого не хочуть бити чи навіть убивати і взагалі не цікавляться хто якої народности та уважають той спис ворожою пропаґандою.

ВЕЛИКІ УКРАЇНСЬКІ МАНІФЕСТАЦІЇ.

Вчора відбулись великі українські маніфестації в більших місцевостях Підкарпаття, між іншим у Буштині, у Вонігові і в Тереблі. Гаслом маніфестації було „Підкарпаття не дамо!" Населення Підкарпаття вимагає, щоб воно дістало всі права самостійности і було забезпечене харчуванням. Промову міністра Ревая, яку він виголосив у Тереблі, подамо в найближчому часі.

НОВИЙ ДИРЕКТОР КРАЄВОГО УРЯДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ РОБІТНИКІВ.

Міністр соціяльної опіки Ревай іменував **Дмитра Німчука,** старосту каси хорих в Ужгороді, директором Краєвого Уряду обезпечення робітників у Карпатській Україні.

Імя Дмитра Німчука, відоме по всьому Підкарпатті всюди, де живе український нарід. Це син селянина-гуцула з Ясіння. Свою діяльність в українському русі Дмитро Німчук почав за молодечих літ, після світової війни. З того часу можна було його завжди бачити, де йшло про українську справу. Бачимо його всюди на передньому місці, коли треба було боротися за український нарід, за українську культуру, за українську думку. Людина наскрізь поважна, розумна, тактовна. Міністр Ревай не міг знайти

іншої людини на таке відповідальне становище.

Дмитро Німчук народився 4. жовтня 1897 р. у Ясіні, свій молодечий вік провів на Гуцульщині, брав участь у світовій війні, був теж учасником гуцульського зриву. За свою працю дістав від Української Галицької Армії золоту відзнаку.

Десять років є він старостою каси хорих і в цьому фаху має великий досвід. Крім того є провідним членом усіх поважніших українських установ.

„ЄГО ПРЕВОСХОДІТЕЛЬСТВО ВОЖДЬ РУССКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ У МУКАЧЕВІ".

В неділю 23. жовтня представився „Єго превосходітельство вождь русских націоналістів", себто д-р Фенцик, своїй публиці в Мукачеві і цілу ту церемонію можна було почути на радіових хвилях, висиланих радіостацією в Кошицях. „Єго превосходітельство вождь" (так його титулував радіовий спікер) кричав з цілою силою, що чесько-словацька республика вже умерла. Тепер уже істнує тільки „Карпатская Росія". Жалувався дальше, що перед війною ми були далеко від „матушки Росії". Перед кількома роками приніс він русский флаг з Америки, котрий должен победіть от Мукачева до Камчатки" (а де Попрад?), але його увязнили і він терпів за русскій народ. Тепер уже він має владу і тому дає таку програму тої влади: 1. народ должен получить гліба і работу; 2. ліквідіровать чеських школ; 3. прошу всех меншостей нас уважать, а тогда получают от нас уваженіе; 4. ми стоиме на единстві русскаго народа от Попрада до Ясіні (за надтисянські границі нічого не згадав), а коли того не оборонить, то свій мандат передасть народові. Закінчив „прівєтом от імені правительства" і пожелав: „штоби Бог дав русскому народу **вічное спасеніе і вічную жизнь**".

Дальше вже спікери не дали говорити, бо минув призначений час. Дивно, що голосили до мікрофону містичним голосом по російськи, а між собою говорили по українськи, що виразно при радіо-апаратах було чути.

—o—

Литовці організують власну пресову службу

У ВАРШАВІ

Литовська меншина, що живе в межах польської держави, втративши — як відомо — всі свої легальні товариства на чолі з Литовським Науковим Товариством у Вильні, починає робити нові заходи для організації свого культурно-національного життя. Доцінюючи якслід вагу власної інформаційно-пресової служби на польському терені, молоді литовські діячі під проводом ред. **Імбражунаса** зорганізували видавництво литовського інформ. місячника у польській мові п. н. **„Літуаніка"**, якого перше число появилось у Варшаві. Та вже це перше число литовського періодика підпало конфіскаті за пресовий огляд і хроніку.

Як зачуваємо, варшавська цензура не дозволила видати другий наклад.

У минулому році влада заборонила видавати у Варшаві газету в литовській мові. Справа піде до суду.

Як бачимо, литовці випередили нас у цьому важному національному ділі.

З преси.

Становище Англії та Франції до польсько-мадярського кордону.

Виленське „Слово" з 26. ц. м. у статті „Англія та Франція супроти польсько-мадярського кордону" пише м. ін.:

„Оскільки можна видати осуд на основі англійської та французької преси, становище обох держав, Англії та Франції, супроти мадярських вимог до Підкарпатської Руси дуже неприязне. Зокрема англійська преса рішуче підкреслює, що погоджується тільки на ті мадярські ревіндикації, які основані на чисто етнографічних аргументах, зате противиться усім іншим. Пишучи про пропозицію полк. Бека, яку він мав нібито предложити румунському королеві, а саме, щоб Румунія заняла замешкану румунами частину Карпатської України „Таймс" твердить, що цю оферту „відкинули з обуренням"! Трохи менш вороже становище французької преси. Вона бурмоче, що справа Підкарпатської Руси „переходить чисто етнографічні міркування і входить у рямці загальної політики, але й у французькій пресі не слідно тенденції позитивно підтримати концепцію спільного кордону між Польщею та Мадярщиною".

„Слово" думає, що польська прилюдна опінія не повинна хвилюватися негативним становищем Франції та Англії, бо по-перше „вплив Льондону й Парижа на розвязку проблєми спільного польсько-мадярського кордону буде напевно менший, ніж Будапешту, Варшави, Берліна, Риму й Букарешту", а по-друге „становище преси Заходу є з певністю у великій мірі вислідом нездарности польської пресової акції за кордоном".

Стаття „Слова" кінчиться такими міркуваннями: „Поміч Франції та Англії для мадярських претенсій до Підкарпатської Руси переконалаб найбільш критично наставлених противників „демократії", що треба з ними рахуватись у Середущій Европі. Отже це піднесло би престіж обох країн та причинилосьб до устійнення довшого статус кво в цій збалканізованій частині нового континенту".

Останній погляд „Слова" має прикмети оригінального способу думання та цікавого підходу до політичних справ, бо — на думку „Слова" — виходить, що престіж Англії та Франції у світі стоїть у простій залежности від мадярських ревіндікацій.

Становище Німеччини.

У „Ґоньцу Варшавскім" з 27. ц. м. читаємо:

„Ключ до положення має Німеччина. Кожний здає собі справу, що від її становища залежатиме фактична розвязка й управильнення справи кордону між Мадярщиною-Словаччиною Підкарпатською Русею. До цієї хвилини німці не сказали свого останнього слова. Покищо вони займають вичікуюче становище. З польського боку пішли сильні інтервенції у виді візит амбасадора Ліпського у премієра Ґерінґа й у мін. Рібентропа в Берхтесґадені. Мабуть становище Німеччини змінилося під впливом польських представлень. Польським урядовим представникам мусіло залежати на підкресленні дотеперішніх добрих взаємин і на вияснені, що концепція спільного польсько-мадярського кордону не звертається проти райху. Зрештою таку концепцію признає другий партнер оси — Рим.

Одначе досі не маємо ніякої урядової заяви Німеччини. Становище Праги, що рішуче противиться плебісцитові на Закарпатті, дока-

АНТІН РУДНИЦЬКИЙ.

Американські музичні імпресії.

2. ОПЕРА.

Сполучені Держави мають у своїх 48 стейтах коло 130 міліонів населення. Ці 130 міліонів людей мають — і очевидно, потребують — тисячі театрів, десятки тисяч кін, першорядні симфонічні орхестри, концерти передових артистів світа — та оперових театрів тільки, що їх можна почислити на пальцях... одної руки. „Сівік Опера" в Шікаго, мандрівна „Сан Карльо", яка здебільша пересиджує в Льос Анджельос, кільканадцять вистав у формі „оперового сезону" фільгармонії у Філядельфії, врешті два оперові театри у Ню Йорку — і це все. Такому міліоновому місту як Клівленд зовсім вистачає мати чотири оперові вистави на рік, які влаштовує тамошня фільгармонія та однотижневі гостинні виступи „Метрополітен Опери" з Ню Йорку, які вважають радше подією у товариському житті еліти міста, як артистичного. Інші міліонові чи майже міліонові міста як Дітройт, Бостон, Вашингтон, Сен Люїс, Сінсінаті, Бофало й багато інших з більш як півміліоновим населенням — чіодне із них не має опери.

В Европі оперовий театр переходить — головно в повоєнних літах — важку кризу. Опера була все найкоштовнішим родом театру через величений апарат орхестри, хору й балету, який вона мусить мати на свої послуги і через висоту гонорарів власників високих „Ц" чи метрово довгих трелів. Та оперові театри були потрібні для репрезентації — вони до деякої міри немов-то свідчили про добробут держави, краю чи міста, — та їх в достаточній мірі забезпечували дотації й субвенції королів чи державної або міської каси. Врешті й для широкого загалу передвоєнної інтеліґенції опера була або справжньою духовою потребою, або місцем, який „треба" було відвідувати для таких чи інших причин.

Загальні зміни повоєнних часів та передовсім кіно й радіо, змінили долю опери. У більшости европейських держав вона скорим темпом котиться до упадку. Єдина може надія на Німеччину: там, у колишньому центрі оперової й музичної культури Европи, сьогодні оперовий театр знову починає справжній розквіт, який може згодом перенесеться й на інші краї.

Та все те, що зовсім зрозуміле в европейських відносинах, цілком незрозуміле в американських. В Европі опера почала завмирати після досить довгих літ найкращого розквіту й загального зацікавлення нею. В Америці опера скінчилася, ледви вона почала животіти, в ембріональному стані. А може вона взагалі не почала там ще свого істнування?! Хто зна?! Може занепад радія та кіна, цих двох могутніх величин, які в Америці в найбільшій мірі заспокоюють усі духові й мистецькі потреби населення — може аж вони дадуть почин до оперового театру?!

Але кіно і радіо в Америці щойно почали розвиватися і до їх занепаду такасамо далеко, як далеко до покладення основ під культуру оперового театру в Америці.

При цьому всьому дивним здається в Америці оперовий театр, який стоїть на найвищому щаблі мистецтва. Він не може бути прикладом для інших, бо його характер, його праця і мистецькі змагання зовсім своєрідні. Зате він відомий як єдиний у своєму роді найкращий оперовий театр світа. Це — „Метрополітен Опера" у Ню Йорку.

Стара рудера зверху, нижче пересічного театру виглядає вона в середині, далека від порівнянь з розкішними салями більшости европейських оперових театрів — хіба, що хтось вважав би, що власники імен відомих міліонерських родин, які засідають у „міліонерській підкові" мезанінових льож додають пишноти обдряпаній салі?! — вхід для артистів і кулиси театру гідні якоїсь провінціональної шміри — ось одна сторона медалі „Метрополітен Опера". Друга — у ніякому відношенні до цієї першої, така зовсім інша й ріжна. Вона починається там, де сидить орхестра і кінчається в місці, де декорації творять границю сцени. Цей кільканацятиметровий простір, який займає орхестра і сцена щовечір підчас 5—6 місячного сезону є не тільки ареною сенсаційних атракцій, але й справжнього мистецького бенкету.

„Метрополітен Опера" власність гурту богачів, які рікрічно складають на її потреби такуто кількість гроша та чисті прибутки ділять між собою, має постійну орхестру, постійний хор і постійний ансамбль солістів тільки на т. зв. другі й малі ролі. Усі перші відповідальні чи взагалі важливі ролі в операх виконують найкращі, передові співаки світа, ангажовані на деякий час: місяць-три чи на цілий сезон, на згори

зує, як здається, що в розмові з мін. Хвальковським канцлер Гітлер висказався за відступленням Мадярщині тільки етнічних мадярських областей та відкинув інші мотиви, географічні, стратегічні тощо. Польська дипльоматія робить великі зусилля. В останніх днях появились у Берліні, і звідтам у паризькій пресі чутки про намірений виїзд міністра Бека до Німеччини та про зустріч з канцлером Гітлером. Ці чутки були вперті, що подавали четвер як дату зустрічі. З польського боку не було ні рішучих заперечень, ні потверджень.

Оскільки можна зорієнтуватися, правда лежить посередині: зустріч передбачена, може й небавком, і малаб за мету обговорити цілість польсько-німецьких справ та виглядів на майбутнє. Кажуть, що бажають продовжити пакт неагресії на 25 років. В кожному разі думають про якийсь акт, що управильнив би відносини між Польщею та Німеччиною.

Одначе стріча Гітлера з Беком у найближчих днях неправдоподібна. Саме нині Рібентроп їде на три або чотири дні до Італії. Побут німецького міністра закордонних справ в Італії має на меті устійнити погляди Німеччини та Італії щодо мадярської справи. І щойно тоді, десь може на другий тиждень, булаб імовірна зустріч з Беком. Карти будуть уже зовсім ясні. Переконаємося, що Рібентроп дістане за свою згоду прилучити Закарпаття до Мадярщини".

Переконаємося — додаємо до цих уваг „Гоньца Варшавского" — чи Рібентроп взагалі дасть таку згоду. Про німецьку політику рішає Гітлер, а він найспокійніше їздить тепер по новоприлучених до Німеччини провінціях і не проявляє якоїсь великої журби та поспіху у справах Мадярщини.

—o—

ПРЕМ. ЧЕМБЕРЛЕН ПОЇДЕ З ВІЗИТОЮ ДО РИМУ.

Париський „Матен" повідомляє, що по ліквідації еспанської проблеми і ратифікації італійсько-англійського договору прем. Чемберлен поїде з візитою до Риму.

—o—

ПАПСЬКЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ ДЛЯ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ ТА КАРПАТ. УКРАЇНЦІВ.

Папа Пій XI дав благословення чеському, словацькому та карпатському українському народові і висловив надію, що ці народи порозуміються і дійдуть до згоди.

—o—

МАДЯРЩИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ПЛЕБІСЦИТУ У ВІСЬМОХ ОКРУГАХ.

Мадярщина зажадала плебісциту в таких 8-ох спірних округах: 1) Нітра, 2) Єльшава (на захід від Рожнави), 3) Смольніцька Піла (на захід від Кошиць), 4) Кошиці, 5) Требішів, 6) Ужгород, 7) Мукачів і 8) Тячів (на полудневім пограниччі Карпатської України,

Православне духовенство і вірні в обороні митрополита Шептицького.

ВІДГУК СКАНДАЛЬНОГО ЛИСТА ДЕКАНА ПАВЛИШИНА СЕРЕД ПРАВОСЛАВНИХ.

Варшава, 25. жовтня.

Скандальний лист православного декана Павлишина та його однодумців з нападом на Ексц. Митрополита Андрея викликав найбільше обурення та водночас і пригнічення по православній стороні. Більшість духовенства і вірних довідалася про його появу щойно з лаконічного комунікату „Слова" і противиступу „Діла".

Негайно після цього з багатьох місцевостей краю почали напливати до редакції митрополитального офіціозу та — як довідуємося — на руки самого митрополита Діонізія **листи від православного духовенства і вірних з гострою критикою самозванчого виступу о. Павлишина та висловами глибокого пригнічення з приводу образи, нанесеної Їх Ексц. Князеві Греко-Католицької Сестри-Церкви тай непослуху Ексц. Митрополитові Діонізієві.**

В багатьох листах автори пятнують нечувану несубординацію кількох чужих вислужників супроти свого митрополита і вимагають негайно їх звільнити для добра Православної Церкви.

Мусимо тут підкреслити, що **більшість цих листів походить від православних росіян,** які зрештою — як своєчасно подавало варшавське „Слово" — переслали були спеціяльну подяку митрополитові Галичини за його пастирський лист.

Чисто конюнктуральний виступ декана Павлишина викликав навіть несмак у зорієнтованих щодо дійсних причин, які його викликали, **польських колах.**

Не без рації звертають тут увагу, що скандального листа **не підписав такий ідейний православний священик Лемківщини москвофіл о. Герасимів,** що бідує, але для марної „реклями" не торгує псевдопатріотизмом.

У православних колах говорять, що головним матадором цілої тої історії був правдоподібно славний у Львові і поза ним о. Семашко, парох православної львівської церкви.

Авторитет Галицького Митрополита серед православного духовенства і вірних лише зріє і зростатиме, тим більше, чим більше слабих людей заломиться.

Фа—ський.

—o—

Рішення великої фашистівської ради.

У середу вечором відбулось у Римі засідання великої фашистівської ради під проводом Мусолінія. Ухвалено ось такі постанови:

1) Велика фашистівська рада поздоровляє фашистівські союзи, які святкують 20-ту річницю перемоги в атмосфері відбудованої італійської імперії.

2) Велика фашистівська рада поздоровляє 20.000 кольоністів, які, у перший день 17-го року фашистівської ери, виплинуть з італійських портів до берегів Лібії, щоб занести туди духа імперії та могутню працю фашистівської батьківщини.

3) Велика фашистівська рада з нагоди японської перемоги у Кантоні та Ганков пересилає Японії свої поздоровлення та побажання і зазначує, що італійський нарід вяже з Японією глибока та щира ідеольогічна солідарність, духова та політична. Вона виявилася в італійсько-німецько-японському порозумінні.

ЛІБІЯ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ПРИЛУЧЕНА ДО ІТАЛІЇ.

Велика фашистівська рада вважає, що 10 років фашистівської акції зовсім змінило політичні й духові відносини в Лібії. Фашистівська рада пригадує докази вірности, які зложило музулманське населення своєю добровільною участю у здобутті імперії; з уваги на це проголошує, що чотири провінції Лібії входять тепер у склад національної території та постановляє, що спеціяльні закони очеркнуть новий статут лібійського населення. Цю справу обговорюватимуть на черговому засіданні великої фашистівської ради.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв. інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не заливає. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ У ПРАЗІ ВІДВІДАВ СЛОВАЦЬКОГО ПРЕМІЄРА.

В середу пополудні польський посол у Празі Папе відвідав премієра о. Тіса, що приїхав до Праги на засідання уряду.

означені такі-то партії та ролі. Рік-річно їздять представники „Метрополітен Опери" до Европи, щоб у головних музичних центрах на власні вуха почути тамошні нові „атракції". Коли вони сподіваються, що той чи інший співак чи співачка матимуть успіх на дошках „Метрополітен", тоді стараються їх заангажувати без огляду на контракти, які вяжуть артистів в Европі. Слава, яку даний артист має вже в Европі, велике імя, популярність, все це цілком неважне; важний тільки „нюх" даного менаджера „Метрополітен": чи даний артист, вперше представлений на дошках „Метрополітен Опери" матиме сподіваний успіх?! Треба признати, що цей „нюх" рідко коли милить. І щойно перейшовши сцену „Метрополітен Опери" і здобувши успіх там, перед артистом відкривається шлях до світової карієри; щойно тоді його імя набирає не тільки міжнародного, але й світового значіння.

Найбільшою сензацією цього сезону „Метрополітен Опери" в Ню Йорку був не Кепура, що вперше там виступав, але дві співачки, обі із німецьких театрів. В першу чергу скандинавка Кірстен Флягстад, яка співала всі драматичні сопранові партії вагнерівських опер і за цей свій сезон в Америці стала найбільш відомою великою співачкою Америки, на другому місці мадярка Роза Павлі, якої виступ у заголовній ролі Штравса „Електри" зробив її знаменитістю буквально за один вечір.

Успіх у преси та публики — річ своєрідна, велика, незбагнена, невідгадана таємниця. Чому цей подобається а не той, чому ця більше від другої — коли і цей і той, і ця й друга знамениті, першорядні?! При ріжного роду кваліфікаціях справа не представляє ніяких труднощів; при однородних талантах і даних вона стає проблемою й загадкою, якої не розвяжеш.

В „Метрополітен Опері" усі опери виконуються у мові, в якій вони написані. І хор і артисти співають Вагнера по німецьки, Вердія по італійськи, Масне по французьки, Чайковського по російськи. Тимто для окремого роду опер — для романських і славянських опер, які більш-менше творять один тип і для німецьких, другого типу — є окремі співаки й диригенти. Знаменитий Артур Бодацкий є від довгих літ диригентом німецького репертуару, не менше знаменитий Етторе Паніцца і Дженаро Папі італійського, Вільфрід Пелетіє — французького.

Годі перечислити чи навіть згадати всі імена великих співаків, які цього сезону виступали в „Метрополітен" і яких ми чули. Одного вечора співає найбільший вагнерівський тенор Лявріц Мельхіор, на другий день Лілі Понс; на одній виставі чуєте трьох, пятьох чи більше великих артистів, яких в Европі можна чути звичайно тільки в оточенні нерівнорядних сил — бо на рівнорядні ніякий театр не може собі дозволити...

Великим успіхом користуються американські співаки, такі які Грейс Мур чи Льоренс Тіббет. Вони зовсім на це заслуговують, головно Тіббет, однаково знаменитий як співак і актор. Та націоналістичний подув — якщо про такий можна говорити в Америці — збіговищі націй — починає віяти і в Сполучених Державах, де чим раз більше зазначують потребу відкривати власні, американські та оперові таланти

Чи це вдасться, покаже майбутність. Покищо не тільки „Метрополітен Опера" але і всі інші є властиво цілком італійськими операми. За кулісами володіє неподільно італійська мова, якою плавно говорять теж американські співаки. Зате німці можуть гордитися тим, що цього сезону найбільшим успіхом користувався в Ню Йоркській Опері Вагнер. Його „Перстень Нібелюнгів" — всі чотири опери — пройшов сім разів а „Трістан і Ізольда" поверх десяти — все при випроданих салях. Може це завдяки сензації, якою була згадана Кірстен Флягстад? Важко рішити. У всякому випадку: супроти цих тріюмфів „великої" вагнерівської музики бліднли навіть виступи „ювілята" Мартінелія, героїчного тенора італійського репертуару, який святкував своє 25-ліття виступів у „Метрополітен" і який без огляду на свій вік, ще все у знаменитій формі.

Перед кількома роками большевики проголосили „Великий Театр" у Москві музеєм: це єдиний оперовий театр у Совітах, де виставляють яскраво „неідеольогічні" опери, як музеальні зразки цього мистецтва. До деякої міри музеєм є й „Метрополітен Опера". У ній чуємо в ідеальному виконанні та вигляді зразки старої, клясичної опери — бо до них можемо вже зарахувати теж твори Ріхарда Штравса — але не можемо почути тут ні одного нового, сьогоднішнього, не вкритого ще патиною часу оперового твору.

Ця перша метода рішає про силу та значіння „Метрополітен Опери", друга про її слабу, неґативну сторінку.

(Далі буде).

Жіноча сторінка.

Рахунки ощадної господині.

Місяць жовтень, присвячений пропаганді ощадности. Слід і нашій жіночій сторінці посвятити їй троха уваги.

Ощадність — слово досить немиле для тих, що мають звідки, а не хочуть щадити, та для тих, що дуже хотілиб щадити, а не мають звідки. Інше зрозуміння найде це слово у світі достатку і вдоволення, інше у світі змагань за кусок насушного хліба.

Велику ролю має тут жінка. У першу чергу, як організаторка домашнього господарства, цієї першої клітини народнього господарства. Її завданням буде зорганізувати його так, щоб нічого у ньому не марнувалося, починаючи від часу і здоровля. Розтрата часу творить за роки не дні, а роки, які ніколи не повернуться.

Витрата здоровля, якого часто надуживаємо при праці, дає громадянству людей, які моглиб бути пожиточні а не можуть уже працювати.

Найменша дрібничка, яку марнуємо поза цими двома найважнішими скарбами — за роки творить вже теж поважний капітал, який ніколи не вернеться до нас.

У матеріяльному розумінні мусимо зробити ріжницю між ощадністю і скупістю, бо їх часто розуміють однаково. Одначе ощадність є доброю прикметою, а скупість витворює в людині риси характеру, які відбирають їй нетільки приязнь в інших, але теж приносять шкоду самій скупій людині. Наш нарід висловлює це у знаній приповідці: „Скупий два рази тратить". Але вернемося ще до жіночого господарства. На чому можна щадити?, бо не сміємо лише щадити коштом здоровля.

1) Мешкання — здорове, тепле, соняшне, хочби було навіть мале. Тут не слід шукати дешевого, а нездорового.

2) Світло. Тут уже можемо щадити. При електриці це найлекше, бо можемо її гасити, як виходимо, уживати малої жарівки, там, де нею можна обійтися (передпокій, лазничка і т. п.), повчаємо домашню прислугу, щоб гасила світло йдучи спати. Це мусить господиня сама провірити. Діти при науці, мати з ручною роботою можуть працювати при одній лямпі. При нафті, купуємо добрі лямпи, добру нафту і ґноти. Світити малою лямпою, тоді як треба ясного світла для очей — це вже витрата здоровля.

3) Дуже багато нагоди до ощадности маємо при паливі. Чи це буде електрика, ґаз, вугілля, дерево, торф чи навіть солома. При невмілім і неощаднім господарюванні пропадають великі гроші. Господарювання ґазом, який домашні помічниці запалюють і випалюють без потреби, підпалювання під кухнею без сухих скипок, вживаючи масу сірників і паперів, розпалювання печей при відчинених дверцятах або історичний вічний вогонь у сільських кухнях, це справжня непотрібна витрата гроша. Термометер в кімнаті, доцільний розподіл палива, це ощадність.

4) Ощадна господиня закуповує харчі і вугілля в „Народній Торговлі" в місті, в кожній кооперативі на селі. Робить це, як член цих кооператив, дістає з кінцем року товарові зворотки. Вони навіть при середнім господарстві є досить значні. Запаси купує разом на початку кожного місяця на підставі практичного і добре обдуманого спису. Купувати товарі у роздріб виходить багато дорожче.

Це для господинь, що мають постійний місячний дохід. Сільські господині купують при нагоді збуту або виміни продуктів.

Витрати на свята і непередбачених гостей робимо відповідно до наших можливостей. Не мусять бути при нашому печиві дорогі мігдали, чи надмір цукру, масла і яєць, щоб воно було смачне. Як ще при тому не буде у нас алькоголю, то можемо і гостей прийняти і нашим дітям зладити приємність.

5) Видатки на одяги при кожному буджеті великі. Купуємо лиш ті одяги, які нам конче потрібні. Вони можуть бути скромні, модні та елеґантні. Теперішня мода така практична, що при добрій охоті кожна пані має в ній великий вибір. Не старраймося підбивати світа нашими вибагливими одягами, бо не пора на це. На практичні одяги купуємо дорожчі матеріяли, бо вони довго служать, на ефектовні вечорові сукні, які вдягаємо лиш кілька разів до року вистане модний, не дуже дорогий матеріял. Пані, яка стоїть перед шафою, повною одягів ріжної форми і клопочеться, що не має в що одягтися, повинна вийти з моди. Дітей теж не слід привчати до прибільшення в одягах. Саме у ділянці одягів можемо ощадити багато.

Обува добра, все оплачується і тут ощадність часто не на місці. Охоронні одяги, практичні плащі при домашній праці, снігівці і дощевики, парасолі заощаджують одяги і обуву. Дбайливе, модерне прання білля під доглядом пані дому, направа білля і одягів доконана в пору, вміле відчищення матеріялів для перерібки — щадять багато.

Ощадна мама не купує дітям дорогих, фабричних забавок. Вони дають їм лише дуже коротку втіху, бо звичайно поломані і зіпсовані валяються по кутках.

Жити ощадно, з олівцем в руках це в нинішню пору наш обовязок. Щойно як записуємо те, що видаємо і підсумовуємо що-місяця, тоді маємо огляд нашого господарювання. Легко нам тоді скласти господарський буджет, а при кінці року побачимо, яка ріжниця є в житті з рахунком, а без нього.

Коли щадимо розумно, тоді найдеться теж гріш на дрібну чи більшу ощадність. Щадимо разом з нашими дітьми і з нашою прислугою, побільшуємо фонд розбудови народнього господарства.

В сильно розбудованому народньому господарстві будемо і ми почувати себе певніше і ліпше і буде в нас те вдоволення, що і наша цеголка найдеться у великій будові.

І. Л.

—o—

Сказати чи мовчати?

— Я чула, що ви були на раўті „Рідної Школи"? — звертається одна пані до своєї доброї знайомої. Признаюся, що я дуже здивувалася, бо знаю, що ви на такі імпрези не ходите.

— Маєте рацію. Я трохи занадто занята своєю професійною працею, вона забирає мені майже весь час. Не то, щоб я мала щось проти забав і розваг; навпаки, я признаю їм значіння гігієнічне для наших сил духових. Але спеціяльно забава вимагає партнерів, ще когось до товариства. Хто часто зустрічається з людьми, у того таке товариство знайдеться само собою. Хто рідко, от як я — повинен, ідучи на таку забаву забезпечитися.

— Іншими словами, ви, мали когось „забезпеченого" на цей вечір. Це приємно почути.

— Так, це дійсно приємно почутиб,але склалося не так приємно. Хочу навіть поділитися з вами враженням з цієї дивної історії. Я власне так як ви сказали, гадала собі, що я „забезпечена". А саме один мій знайомий, дорені доктор, відомий також і вам, піддав мені думку піти на цю забаву. Навіть маю сміливість твердити, що він запросив мене. В усякому разі умовляв мене і ми розсталися з тим, що я прийду.

— Це дуже приємно мати такого приятеля, що так про вас дбає. Видно, йому хотілося, щоб ви розважилися, бо він знає, як усе напружено працюєте. Певно, вечір був дуже приємний. В кожнім разі я не бачу нічого дивного в цій історії.

— Але пані, дивно воно. Бо на забаві, на яку я тільки для його запросин прийшла і де зрештою, як виявилося, я не мала ніяких інших ближчих знайомих, він ледви привітався зі мною, і потім — потім цілий вечір бавився з кимінишим і до мене не підійшов.

— Неможливо!

— Я теж уважалаб це за неможливе, якби такий факт не трапився саме зі мною.

— Чи він розгнівався на вас за щось?

— Ні, ні — не було навіть коли погніватися. Крім того, на другий день він підійшов до мене і привітався якби нічого й не було.

— І ви нічого йому не сказали, привіталися з ним, як звичайно, подали руку?

— Прошу пані, щож я маю робити? Ще він готов подумати, що мені на ньому залежить.

Такий діяльог вели дві пані і я його підслухала і вмішалася до тієї справи: ось роблю з неї фейлетон.

Бо мене зацікавило це. Я знаю д-ра Х. Я знаю, він має на сумлінні ще й інші такі справки. Цей жахливий доктор попросту „ґрасує" собі між нашими безборонними жінками. Навіть знаю ще пару таких докторів і магістрів — вони виробляють подібні речі. І ми, жінки, все терпимо, зносимо, далі до них чемні та усміхнені, бо „ще він подумає, що нам на ньому залежить". І приходить мені до голови несамовито-зрогантська думка: А можеб ми, безпомічні, зачали так боронитися?

Я зробила розсліди. Є такі. Є такі жінки, що бороняться.

— Я перестала кликати д-ра Ґбуровського до себе на обіди. На останньому принятті я його поминула запросинами.

Не сумніваюся, що д-р Ґбуровський багато стратив, бо ця пані саме має виїмковий кулінарний хист. Навіть я, сама господиня, відчулаб тяжко таку втрату. Тому, при найближчій зустрічі я стала розпитуватися д-ра Ґ. за новини про цих знайомих.

— Знаєте, я там давно не був. І знаєте, мені досить прикро. І знаєте, навіть на іменини мене не запросили, а давніше раз-у-раз я там бував і було дуже приємно: таке культурне і весел. товариство там збирається.

— І чому-ж це так, яка причина?

— Не знаю. Заходжу в голову і не можу відгадати. Ніколи нічим супроти цієї пані...

Д-р Ґбуровський не знає. Д-р Ґбуровський невинний, як немовля.

Що з ним робити?

В своїй цікавости я продовжила свої досліди над цією породою. І знаєте що відкрила? — Що не всі доктори Ґбуровські, що серед старшого покоління їх є мінімальний процент, а що найбільший на них річник 1903 до 6-го включно.

І я задумалася. І зрозуміла. Як ви подумаєте, то і ви зрозумієте — війна, роки 1914—20 Дезорганізація життя родинного і громадського, лекший доступ злих впливів, упадок сальонових манер. А ще: відірваність від родини, виховання по містах, на припадкових часом „станціях" — і обнижения стопи життя родини — на родинному ґрунті молодь обох полів не збирається, щойно як піде на дансінґ.

Ми розуміємо, звідки беруться пани Невиховські, але нам не легше від того: ми жінки, делікатний нарід. Часом почуваємося зранені, але мовчимо, а Ґбуровський невинний, як немовля, нічого не розуміє.

Як вийти, любі читачки, із такої ситуації? Як охоронити свою амбіцію і як охоронити любих нам панів Ґбуровських від дальших помилок? Оголошуємо анкету. Я забираю перша голос. Отже, по мому, треба такому панкові сказати правду в очі.

Найа.

З нашої Хроніки.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

Покази „Нової Хати" [illegible] тепер новий [illegible] прим. Часто практичне переведення страв [illegible] тепер із теоретичним підкладом. П. **Наталия Гаврих-Костецька** пояснює їх хемічний склад та кальоричну вартість.

Показалося, що і слухачок це цікавить, всупереч переконанню, що теорія суха й невдячна. Теоретичні [illegible] тоді нудні, коли вони відірвані від практики. А тут референтка показує на прикладах нашої щоденної [illegible] скільки чого треба споживати та яку вартість [illegible] має. Харчі треба [illegible] залежно від пори року та віку тих, що для них він призначений.

Наприклад п. Гаврих-Костецька виконала кілька страв, що мабуть входять у наш страволист. Чеські [illegible] [illegible] підготувала до варення, будяни із сира заварені в [illegible] варі, а картопляні [illegible] в воді. Це остання особливо [illegible]. Спосіб роблення простий: 3/4 л. молока [illegible] зсякувало всіх. Спосіб [illegible] розбити добре з трьома яйцями. [illegible] на розбити добре з трьома яйцями. Окремо зварити трохи цукру на кармель, закрасити ним молоко і поцукрувати все до смаку. Пізніш влити все до форми і поставити в ринку з холодною водою. Варити це від [illegible] кипіння води 15 хвилин. Потім вийняти і [illegible] студити. Приготоване особливо для дітей, що не люблять пити молока у звичайній формі.

На черговий четвер референтка опрацювала **страволис на два тижні** за раціональним засадами. [illegible] тому звела на увагу кальоричну й хемічну вартість [illegible]. Практично переведа ряд страв і приступну їх ціну. [illegible] м'ясних страв, що входять у згаданий страволис.

Сторінка без політики.

Ворог мужчин ч. 1.

Жінка, що зірвала 53 разів заручини.

Недалеко Монте Карльо померла перед кількома днями на серцеву недугу 80-літня англійка міс Гайсльоп, жінка, яка більше, як 20 літ жила самітно у своїй віллі та з ніким не стрічалася. Після її смерти полицисти знайшли на її бюрку памятник.

Міс Гайсльоп була дочкою багатого шотляндського землевласника і відзначалася небуденною красою. Ще як молоденьку дівчину привіз її батько до Франції та віддав до пансіону. Міс Гайсльоп залюбилася в молодому французові, який, як виявилося, теж поза нею світу не бачив. Любов тривала кілька літ. Молоді люди рішили побратися, одначе кілька днів перед самим весіллям жених щез. По якомусь часі він прислав десь із кольоній прощальний лист, в якому оправдував себе та просив вибачення.

Цього удару не могла романтична англійка забути ціле життя й вона придумала своєрідну пімсту. А що вона була молода й гарна, то крутила молодим мужчинам голови на право й ліво та доводила фліpт до заручин та до самого весілля. Колиж жених ішов уже зі своїми свідками до цивільного уряду, в якому мав відбутися шлюб, міс Гайсльоп уже сиділа в той час у поїзді, що віз її десь на другий кінець Европи.

За ціле своє життя (очевидно за своїх молодших літ) зірвала вона з 53 жениками в сам день шлюбу. 53 мужчин мусіло пережити те саме, що колись вона пережила за ранньої молодости, коли її покинув жених.

Після гарбуза 53 жениха міс Гайсльоп заспокоїлася. Дома стала тоді відлюдком. Її стали називати „божевільною англійкою" та „ворогом мужчин". Від того часу, коли вона замешкала в Монте Карльо, ні один мужчина не мав щастя, чи нещастя познайомитися з тою дивною жінкою. Її ненависть до людей збільшувалася з року на рік. Навіть із жіночою прислугою міс Гайсльоп не хотіла стрічатися. Служниця стукала спершу до дверей кімнати, в якій находилася дивачка і міс Гайсльоп виходила на той час до сусідньої кімнати аж заки служниця знову не вийшла.

Старій дивачці послугувала завжди жінка не молодша ніж 50 літ. Служниця не сміла приймати в себе мужчин та не сміла показуватися господині на очі. А що англійка добре платила, то добровольниць завжди була багато.

—o—

Модерне паломництво до Мекки.

Тепер застосували новий спосіб паломництва до Мекки. Багато звеличників Магомета вже покинуло свої оселі, щоб піти до мусулманського святого міста — Мекки. Та найцікавіше в цьогорічному паломництві це те, що воно почалося під знаком моторизації. А саме побожні паломники, які прибувають з усіх сторін світа до рідного міста пророка, не дуже трудяться, щоб туди дістатися. Для їх вигоди почали з Медини й Дієдда курсувати до Мекки модерні, гарно уладжені автобуси, якими без труду й перешкод можна доїхати до святого міста. Нове підприємство втішається якнайкращими успіхами, бо автобуси постійно переповнені, не зважаючи на високі оплати за переїзд. Підприємці завели ріжні догідні новинки, щоб паломники якнайчастіше користали з новітніх засобів льокомоції. Поворотні білети 40 відс. дешевші від білетів до місця призначення.

Кажуть, що той модерний спосіб льокомоції викликав поважні застереження серед найзагорільших приклонників Магомета. Вони дивляться кривим оком на модернізацію паломництва та навіть поширюють вістки, мовляв, таке автобусне паломництво не має ніякої вартости з релігійних мотивів. Одначе голоси тих правовірних мусулман залишаються лиш голосами... у пустині.

—o—

Четвертий щодо величини діямант у світі.

Недавно знайшли в Бразилії діямант, четвертий щодо величини у світі. Той діямант назвали в честь президента бразилійської республики „Варгас". Перед кількома днями той дорогоцінний камінь продали одній із голяндських фірм за міліон гульденів, що дає приблизно 2,600.000 зол. Діямант привезли до Амстердаму й там ошліфують його найкращі мистці-шліфарі. Якщо йде про величину, то зі своєю вагою 600 каратів займає той діямант четверте місце у світі.

Перше місце займає діямант „Кулінан", який перед ошліфуванням важив 3025 каратів. Його знайшли у Трансвалю і в 1907 р. подарували його королеві Едвардові VII. Підчас коронації Юрія VI. „Кулінан" був найкращим діямантом у королівській короні.

Діямантом другої величини є „Ексцельзіор", який важить 969 каратів. Його знайшли в голяндській кольонії Полудневої Африки. Він теж знаходиться в англійській скарбниці.

На третьому місці стоїть „Когінор", який важить 800 каратів. І той діямант знаходиться в англійській королівській скарбниці. Його купила при кінці минулого століття королева Вікторія.

Щадім усі і все — в імя загального добра!

Недавно подали ми на цьому місці кілька заввваг з нагоди Дня Ощадности, що припадає на день 31. жовтня. Ми сказали, що найкращим вшануванням того Дня, тої культурної дати, буде наша постанова, щадити постійно свій гріш у рідних фінансових установах. Тут присвятимо ще кілька слів ідеї ощадности взагалі. Хочемо сказати, що ощадність у найширшому розумінні означає: щадити не тільки гріш та й інше матеріяльне добро, але також такі цінности, як наприклад: здоровля — і час. Здоровля — це скарб, що його треба берегти й щадити з особливою запопадливістю, бо здоровля є підставою розвитку та видатної праці людини. Це скарб не тільки кожного зокрема, але й загальна цінність. Чейже ясне, що здорові громадяни — це здоровий фізично й духово нарід, отже щадити своє здоровля — це теж національний обовязок кожного громадянина. Подібним скарбом є теж і час. Щадити треба нам у кожну хвилину, в тому розумінні, щоб використовувати її на працю для свого й загального добра. Що до щадження гроша — то це тільки одна ділянка тієї широко зрозумілої ощадности, та скажемо відразу, що значіння щадження гроша таке далекосягле, як і щадження здоровля й часу. На цій ощадности росте добро як одиниць, так і загалу. Тому закінчимо наші заввваги цим, що скажемо: Свідомий українець-патріот повинен бути ощадний в найширшому розумінні цього слова, на зверх повинен виявляти він ту чесноту складанням свого гроша в рідних фінансових установах.

(Ю.)

Біографія Ріца.

Вдова по Ріцові, основникові вибагливих гостиниць видала в Америці біографію свого мужа.

Цезар Ріц — син швайцарського фармера, почав свою карієру в одному з париських готелів, як хлопець до посилок. Згодом став він кельнером в ресторані Вуазен. Там він познайомився з кулінарними тайнами та пізнав забаганки багатих людей. У той час ресторан Вуазен відвідували ріжні визначні люди. Бували в ньому: Діма — батько й син, брати Гонкури, Тургенев, всі російські великі князі, представники французької аристократії та американські міліонери, які щойно почали тоді приїздити до Европи. Старий Вандербільт оповідав Ріцові пригоди свого життя і коли входила до ресторану якнебудь гарна й елегантна жінка, він переривав розмову запитом: „Чи це є я те, що ви називаєте півсвітом?"...

Та справжня діяльність почалася щойно тоді, коли він став старшим метр д-отелем у Гранд Отель Насіонал в Люцерні та відразу поставив його на незвичайному рівні. Від тоді теж починається прихильність, що її виявляв йому ціле життя князь Валії, відтак Едвард VII.

Згодом, коли Ріц рішив відкрити власну гостинницю в Парижі, на площі Вандом, то він уже був відомий багатьом представникам париського та льондонського громадянства. На головного кухаря запросив він славного в ті часи Ескофіє; Оліве став у нього метр д-отелем. Всі прислужники, кімнатні перейшли спеціяльний вишкіл обслуги гостей. Коли 1. червня 1889 р. відкрив він свою гостинницю великим бенкетом, відразу став одною з найпопулярніших постатей Парижа.

Князь Валії був постійним гостем Ріца й називав його „королем гостинниць та власником гостинниць для королів". Ріц перший почав турбуватися будовою окремих вибагливих лазничок та дбав про інші вигідні уладження готелевих кімнат. Його обіди були такі добрі, що парижани, які до тієї пори приймали гостей дома, стали небавом запрошувати своїх гостей до Ріца.

У 1902 р. перед самою коронацією Едварда VII. Ріца постиг параліж і від того часу аж до 1918 р. він доживав віку, як інвалід прикований до крісла.

Ступінь популярности.

Співробітник одного великого нюйорського часопису обчислив у травні цього року скількість світлин ріжних визначних людей, що появлялися в американських часописах і на цій підставі оцінив популярність поодиноких людей. Таке теж обчислення зробив він і цього місяця, після мінхенської конференції, порівняв оба обчислення та підмітив, як збільшилась популярність деяких „слав" і як впала популярність інших.

У травні ц. р. на підставі скількости поміщених у пресі світлин перше місце займав Рузвельт. На американські умовини це зовсім зрозуміле. За Рузвельтом ішли: Шерлі Темпль, Гітлер, Чанкайшек, Даладіє, англійський король Юрій VI., ген. Франко й Мусоліні.

Пять місяців пізніше, значить тепер, у жовтні, ця табеля популярности виглядає так:

Перше місце по давньому займає Рузвельт, але за ним йде Чемберлен, Даладіє, Бенеш, Бонне, англійський король Юрій VI., Шерлі Темпль, Говард Юз, д-р Карель, ген. Гамелен і вкінці Гітлер та Мусоліні.

Хоч як часто можна стрінути в американській пресі прізвище Гітлера й Мусоліні, часописи містять їх світлини якнайрідше, бо пересічний американець сильно недолюблює — як кажуть — обох диктаторів.

Прага піддає справу нового мадяр. кордону під арбітраж.

Чеська Телеграфічна Агенція повідомляє: У відповідь на мадярську ноту з 24. п. м. Прага висловила щире бажання, скоро і радикально розвязати питання мадярської меншини. Прага погоджується віддати це питання під арбітраж Німеччини й Італії, як сигнатарів мінхенського порозуміння; ці дві держави мали би право кооптувати ще й третього арбітра. Якщоб цим арбітром стала Польща, до арбітражу необхідно втягнути також і Румунію. Комісія арбітрів устійнила би спосіб і час евакуації просторів, що їх малаб дістати Мадярщина.

Комісія експертів з обох сторін приготовилаб і приспішилаб реалізацію постанов.

ЗМІНА УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ПРИПІЗНИЛА ВІДПОВІДЬ.

Як подає ПАТ, Будапешт дістав цю ноту щойно по 18. год., дарма що Прага обіцювала поспіх. Це припізнення спричинила зміна уряду Карпатської України; щойно новий уряд о. Волошина уповажнив центральний уряд відкинути пропозицію плебісциту в Карпатській Україні.

—o—

„Знову вертається дух Малої Антанти".

МАДЯРСЬКИЙ УРЯД НЕВДОВОЛЕНИЙ ПРО ПОЗИЦІЄЮ ПРАГИ, ВТЯГНУТИ ДО АРБІТРАЖУ РУМУНІЮ.

Мадярська Телеграфічна Агенція повідомляє:

Остання чеська нота є ще одним доказом чеської ментальности, яка не хоче погодитися з тим, що необхідно скоро полагодити питання. Чехи не хотять погодитись на плебісцит, дарма що він становить суть мінхенського договору. Остання мадярська нота не стрінула зрозуміння, якого вимагала публична опінія, що хоче мира.

Нота не причиниоється до скорої розвязки, відкидуючи плебісцит, та **втягаючи до справи сусідну державу, яку годі вважати великодержавою.**

З цієї пропозиції виходилоб, що знову вертається дух Малої Антанти.

—o—

Румунія стане в обороні Чехо-Словаччини на випадок мадярського нападу.

СТАНОВИЩЕ РУМУНІЇ ДО ПЛЯНУ ПОЛЬСЬ КО-МАДЯРСЬКОГО КОРДОНУ.

Агенція „Радіо" повідомляє з Букарешту: Румунія залишається льояльною супроти свого приятеля та союзника Чехо-Словаччини в добрих та лихих годинах.

Мало-антантський договір для Румунії має далі свою повну вартість і Букарешт не занедбає своїх зобовязань супроти Чехословаччини на випадок мадярського нападу. Румунія цілком солідарна з Югославією, бо обі держави мають одну й ту саму причину бути на сторожі проти мадярських територіяльних домагань.

Вірна своїй політиці, Румунія не привязує значіння до ідеольогічних аргументів, опортуністичних пропозицій та ефемерних обіцянок.

Румунія не може допустити до спільного польсько-мадярського кордону, бо цей кордон географічно та політично неможливий саме тому, що він розірвав би безпосередню сполуку Румунії з Чехо-Словаччиною.

А така сполука є для Румунії господарською та політичною необхідністю. Крім того Румунії треба безпосередньої та простої сполуки з Західною Европою і ця сполука не може бути інакша, як тільки через Чехо-Словаччину. Румунія пильнує тільки власних інтересів і не хоче йти на ніякі авантури та небезпеки. Тому Румунія не дасть себе затягнути до якихнебудь бльоків чи барієр, через які вона моглаб напитати собі ворогів серед великодержав Заходу або Сходу.

Карпатська Україна — головною темою німецько-італійських розмов.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ВИХАВ ДО РИМУ.

В середу в год. 21.43 виїхав з Берліну до Риму поїздом мін. Рібентроп. Прощав його італійський амбасадор.

Французька преса приняла подорож мін. Рібентропа як велику політичну сензацію. Як передбачують римські й берлінські кореспонденти паризької преси, у Римі дійде до широкої виміни поглядів між Мусолінієм, Чіяном та Рібентропом.

Темою розмов буде:

1) СПРАВА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ;

2) устійнення спільної тактики в кольоніяльних справах;

3) поширення англьо-італьо-японської співпраці та доповнення протикомуністичного пакту. Найважнішою справою є мадярські домагання.

Подібно живо коментує поїздку мін. Рібентропа преса інших країв.

—o—

Мадярщина не дістане Братислави.

ІНТЕРВЮ ПРЕМІЄРА СЛОВАЧЧИНИ.

Премієр Словаччини д-р Тісо дав кореспондентові „Ілюстрованого Курієра Цодзенного" ціkаве інтервю на тему словацько-мадярського розмежування. Він заявив, що

1) Братислава, Кошиці й Нітра мусять залишитися при Словаччині, навіть колиб сигнатарі мінхенського порозуміння наказали віддати одно з тих міст.

2) Новий словацько-мадярський кордон мусить вповні відповідати етнічним умовинам.

3) До дефінітивного устійнення кордонів чехо-словацька армія залишиться на дотеперішніх кордонах.

ПЕРЕГОВОРИ НАД НОВИМ РОЗМЕЖУВАННЯМ НАЛЕЖАТЬ ФОРМАЛЬНО ДО ПРАСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРД. СПРАВ; ФАКТИЧНО ВЕДУТЬ ЇХ СЛОВАКИ Й КАРПАТ. УКРАЇНЦІ.

4) Прем. Тісо обговорив минулого тижня в Мінхені подробиці нового кордону з мін. Рібентропом, який виявив більше або менше зрозуміння для граничної лінії, що її пропонує Словаччина. О. Тісо має основу припускати, що такий самий є погляд Гітлера.

5) Словаки сподіються, що Будапешт прийме запропонований кордон. Якщо ні, ДО ТРЬОХ МІСЯЦІВ ВІДДАСТЬСЯ СПРАВУ СИГНАТАРАМ МІНХЕНСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ.

6) Плебісцит непередбачений, бо він довів би до ще сильнішого роздразнення.

По устійненні кордонів Словаччина охоче погодиться на виміну населення, але Мадярщина ставиться до цієї справи неприхильно.

Що писало „Діло" 50 років тому.

29 жовтня (17) жовтня 1888.

РОСІЯ І ВАТИКАН.

Переговори Росії з Ватиканом у справі православної церкви мають знов початися. З Петербурга повідомляють, що диплЬоматичний російський агент Ізвольський має оноді виїхати в цій справі до Риму. Росії йде головно про те, щоб управильнити у себе відносини Католицької Церкви і навязати правильні дипльоматичні зносини з римською курією.

З ШЕНАНДОРУ ВІДПЛИВ ДО ГАЛИЧИНИ,

як повідомляє „Амерка", п. Мих. Кушвара з жінкою. Він був одним з перших русинів, що постаралися за руського священника до Америки, належав до шенандорського церков. братства і був членом основником руських „Лицарів праці" і „Народньої Торговлі", накінець управителем склепу в Пікмавті.

ПАМЯТНИК ШЕКСПІРА.

відкрито недавно в його родиннім місті, дополта льорда Говера, який за саму честь вирізьблення статуї першого драматурга у світі заплатив 300,000 франків. На подвійнім гранітнім педесталю сидить поет у задумі з книжкою в руці. Стрій XVI віку; по чотирьох рогах уставлені чотири символічні постаті: трагедія (Макбет), фільософія, історія (князь Галь) і комедія (Фальстаф). Льорд Говер працював над тим памятником 12 літ.

Кілька дат з життя премієра о. Волошина.

О. А. Волошин народився 17. березня 1874. р. в Келечині (Мармарощина). Його батько Іван був священиком. Рід Волошинів не піддав мадяризації, як інші священичі роди. В домі Волошинів українською мовою говорили всі, подібно, як і в домі його діда, також священика о. Івана також розговірною мовою була українська мова в домі його батька.

Народню школу покінчив о. Волошин у родинному селі, згодом перейшов до гімназії в Ужгороді, де в 1892 здав матуру. Опісля перейшов на теольогію в Будапешті. По скінченні теольогічних студій, одружився з Іриною Петриківною, дочкою професора гімназії в Ужгороді і в 1897 році висвятився та став капеляном в Ужгороді. 1. листопада 1897 став о. Волошин учителем учительського підготовчого семинара, дістав диплом вчителя народніх шкіл, в 1899. і 1900 р.р. диплом на вчителя т. зв. горожанських шкіл з математики й фізики. В 1912 р. став титулярним директором учительського семинара, а від 1917. року дійсним директором цього заведення. Під його проводом виховалися ряди національно свідомого народнього учительства. 1918. р. оснував о. Волошин „Руську Народню Раду", 1919 р. став членом директорії Карпатської України. У всіх ділянках національного життя має теперішній премієр неоцінені заслуги.

—o—

У МІНХЕНІ РІШИЛИ ЛИШЕ ПРО ЗВОРОТ МАДЯРСЬКОЇ ЕТНОГРАФІЧНОЇ ТЕРИТОРІЇ.

У Будапешті оголошено текст останньої ноти праського уряду, який м. ін. „ще раз підкреслює, що теперішні переговори можуть торкатись лиш мадярської меншини. 1. і 2. точка додаткового протоколу до мінхенського протоколу з 19. вересня ц. р. згадує лиш про польську й мадярську меншину, тому інші питання (Карпатської України — прим. Ред.) мусять бути виключені поза рами переговорів.

—o—

ЧИ МАДЯРЩИНІ ЗАЛЕЖИТЬ НА КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

У французькій пресі появились голоси, що домагання польсько-мадярського спільного кордону видвигає лише польська сторона. З огляду на те мадярські урядові кола підкреслюють, що у 3. точці останньої ноти Мадярщина домагається плебісциту в Карпатській Україні. Це треба інтерпретувати як офіційне змагання уряду до спільного кордону. (АТЕ).

—o—

ХОЧЕ ПОСТАВИТИ Б. ПРЕЗИДЕНТА БЕНЕША ПІД СУД.

Б. чеський міністр Йосип Матушек зложив у сенаті внесок, щоб потягнути б. през. Бенеша до карної відповідальности за те, що він затаїв заяву міністра Бонне, що Франція ні Англія не поможе Чехословаччині, та що не допустив до нормалізації чесько-польських відносин.

▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲▲

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй

▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼▼

Розвязали читальню „Просвіти“ в Долинщині.

Станиславівський воєвода рішенням з 3. вересня ц. р. розвязав читальню „Просвіти“ в **Гозієві Старім** пов. Долина, що істнувала від 1925 р. Розвязання воєвідство мотивує тим, що виділ читальні вів протистатутову діяльність. І так з ініціятиви виділу читальні зорганізовано молодь, т. зв. „доріст“, у читальні і ця молодь переводила вправи деревляними шаблями на військовий лад. На Зелені Свята в 1937 р. „доріст“ читальні виконував почесну сторожу на цвинтарі в Гозієві Старім біля могили поляглого українського січового стрільця з деревляними крісами на раменах і деревляними шаблями підчас відправи панахиди. Дня 31. жовтня 1937 р. члени читальні з ініціятиви виділу прибрали хрест на могилі поляглого українського січового стрільця терновою короною і тризубом з дроту та жовто-блакитного паперу. В 1938 р. члени читальні з доручення виділу поприпинали чорні відзнаки на знак жалоби по помершім полк. Коновальцеві і знищили державний герб та таблиці солтиса.

Проти цього рішення виділ читальні вніс відклик до міністерства внутрішніх справ, опрокидуючи всі закиди станиславівського воєводи та підкреслюючи, що читальня „Просвіти“ вела ввесь час свою діяльність згідно з постановами статуту. Отже виділ читальні не організував ніколи вправ молоді, т. зв. „доростом“, на військовий лад при допомозі деревляних шабель. Чит. „Просвіти“ взагалі не має нічого спільного з деревляними шаблями, які забрала поліція з Болехова від молоді в Гозієві Старім у 1936 р. Згаданими деревляними шаблями переводила руханкові, а не військові вправи молодь, зорганізована в секції „доросту“ при кружку „Рідної Школи“ в Гозієві Старім на основі XII. розділу правильника, що його затвердила Головна Управа „Р. Ш.“ згідно з постановою статуту про фізичне виховання молоді. Зрештою молодь переводила вправи деревляними шаблями, приготовляючись до виступу на фестині, що його задумував уладити кружок „Р. Ш.“ 19. липня 1936 р. Ця справа опинилася в окружному суді у Стрию, який увільнив від вини і кари членів старшини кружка „Р. Ш.“ в Гозієві Старім ѣ. Костя Левицького, Михайла Піруса с. Гриня і Михайла Яцика с. Івана присудом з 11. лютого 1937 р. до ч. К. 862/36. Читальня „Просвіти“ не мала теж нічого спільного з почесною сторожею на могилі поляглого українського січового стрільця, що зрештою стояла не підчас Зелених Свят 1937 р., але підчас Великодніх Свят. До того що почесну сторожу біля могили на цвинтарі поставив член КАУМ-у Д. Кулик та Михайло Пірус. Ця справа теж опинилася в окружному суді у Стрию, який увільнив Михайла Піруса від вини і кари, а справи Д. Кулика не розглядав, бо він не відкликувався від рішення староства в Долині. Виділ читальні не мав теж нічого спільного з прикрашенням могили поляглого українського січового стрільця дня 31. жовтня 1937 р., ні з кошенням чорних відзнак на знак жалоби по полк. Коновальцеві. Вкінці в Гозієві Старім взагалі не було ніколи знищення державного гербу на таблиці солтиса і воєвідство мало тут фальшиві інформації.

——o

Самоліквідація Волинського Кооперативного Союзу „Гурт“.

Управа Волинського Кооперативного Союзу „Гурт“ постановила зліквідувати діяльність Союзу і сфузіонувати його з іншим Ревізійним Союзом, а саме з польським Союзом Рільничих і Господарських Кооператив у Варшаві. Подаючи вістку про цю самоліквідацію „Гурту“, „Господ.-Кооперативний Часопис“ пише:

„В нашій, здається, вже посмертній згадці про „Гурт“ мусимо передовсім ствердити, що ця організація не виросла природно з волинського ґрунту, тільки була накинена Волині п. Волошиновським і бувшим вол. воєводою Юзефським. Безумовно заслужений кооператор п. Волошиновський кермувався при цім, на жаль, не тільки відомими кооперативними засадами (районівка, обороти тільки з членами і тільки за ґотівку), але й позакооперативними, скажім ясно: політичними мріями. Йому здавалося, що т. зв. співжиття обидвох націй в утраквістичних районових кооперативах найкраще забезпечує інтереси польської нації і держави на Волині та що задля цього треба тісно звязати ці районівки з волинською державною і самоуправною адміністрацією. Проти цього ми все гостро виступали, підкреслюючи свою тезу, що 1) кооперація мусить бути законна, але незалежна від політики, а тимпаче від публ. адміністрації, 2) кооперація мусить виростати органічно з суспільности, а не згори, від доктринерів, 3) що саме публичний інтерес у ріжнонаціональній державі вимагає цього, щоб насамперед кожна нація як органічна єдність розвивалася своїми власними силами і сама була господарем принайменше в заспокоюванні своїх моральних, освітньо - культурних і господарських потреб. Впливи волинської публичної адміністрації на зміст праці в районівках п. Волошиновського довели до такої розбіжности цієї праці з волинською дійсністю, що провід у цих районівках був з правила польський, а загал членів український. Такий стан не міг розбуджувати та доскналити великих морально - конструктивних сил волинських українців, себто великої більшости населення цього краю, навпаки — творив закорот найменше корисний для мрій, політичних доктринерів на Волині, п. Волошиновського і воєводи Юзефського.

— „Гурт“ помер. Однак помер аж тоді, коли вже випер з Волині „Ревізійний Союз Українських Кооператив“, той Союз, що з таким добрим успіхом для загального добра організував волинську українську кооперацію до 1934 року...

Єдиним правильним і загально корисним висновком з невдачі „Гурту“ був би поворот РСУК на волинську територію. Тимчасом „Волинське Слово“ називає тільки „варшавський Союз Рільничих Кооператив... як наслідника „Гурту“. Одну політичну доктрину — малаб заступити друга (ще більше ризиковна) політична доктрина... Нині нам ще більше здається, що крайній час не кермуватися здискредитованими політичними мріями у вирішуванні кооперативних справ на Волині. І задля того бажаємо собі і радимо: повернути нашому РСУК управнення зперед 1934 року.“

——o——

ЄЖОВ ВАЖКО ХОРИЙ.

Ґенеральний прокуратор буде його заступником.

Стан здоровля шефа ГПУ Єжова, що хорує на сухоти, поважно погіршився.

На його місце прийде мабуть ґенеральний прокуратор СССР Вишинський.

НОВИНКИ.

— ЧОМУ НАШІ ЧИТАЧІ ДІСТАЮТЬ „ДІЛО“ ДУЖЕ ПІЗНО? На запити наших читачів, чому дістають „Діло“ з великим опізненням, відповідаємо, що майже щодня „Діло“ підпадає конфіскаті, про що повідомляємо постійно в новинках. А що цензура повідомляє про конфіскату пізно в ночі і поліція часто забирає вже підготоване число до висилки, треба друкувати новий наклад і тому наші читачі дістають „Діло“ з великим опізненням з ненашої вини.

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашнє (239) число „Діла“ підпало конфіскаті за пять уступів з передової статті п. н. „Без екзальтації і без дефетизму“, за голос півофіційного органу французького міністерства закордонних справ про поїздку мін. Бека і за замітку про арештування у Стрийщині, яку ми подали за стрийською „Думкою“. Тому, що конфіската прийшла пізно вечором, наші читачі дістали це число знову з опізненням.

— **Засідання Фільольогічної Секції Н. Т. Ш.** у суботу 29. ц. м. в год. 6. веч. з таким денним порядком: 1. М. Рудницький: „Переживання літературного твору як підстава його оцінки“. 2. Поточні справи.

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол. матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 234-81 1196 —100

— **Українські авдиції** із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп“, Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— **В Т-ві „Молода Громада“** відбудеться в суботу 29. ц. м. **вечір пісні і танку** з участю квартету ревелерсів під проводом В. Балтаровича, В. Михайлівської — фортепіян, А. Романовської — сольоспів, Д. Нижанківської — танок, Я. Масляка — рецитація. Початок в год. 8-ій вечором. Вступ для членів і запрошених ними гостей.

— **100-ліття смерти Івана Котляревського.** В середу 26. ц. м. в год. 7-ій вечором проф. Павло Зайцев виголосив реферат про І. Котляревського з приводу 100-ліття його смерти, в домівці Українського Наукового Інституту у Празі.

— **Акція проти „Маслосоюзу“.** Польський католицький часопис „Пшеводнік Католіцкі“ (ч. 42) помістив під вимовним наголовком: „До боротьби з Маслосоюзом“ таку замітку: „В останньому часі Маслосоюз (масляна кооператива між русинами — пояснює Редакція „П. К.“ своїм читачам) отвирає філії на заході, не натрапляючи на надто великі труднощі. За осяснені зиски розбудовуються українці (в оригіналі: русини — прим. Ред.), зміцнюються під господарським оглядом і нищать все, що польське. В Катовицях є вже філії „Маслосоюзу“. На терені Великопольщі ще їх нема, але централя у Львові веде вже переговори з німецькими кооперативами у справі відкриття і розміщення філій Маслосоюзу у Великопольщі. Це небезпечна акція, бо в першу чергу бє наших селян, викликуючи обнижку цін набілу.“ Як бачимо, то навіть католицький часопис пускається на плитку демагогію, мовляв, відкриття філії Маслосоюзу вплине на обнижку цін набілу. Тимчасом кожний не засліплений знає, що повстання якоїнебудь кооперативи впливає на підвишку цін селянських продуктів. Як довідуємося, Маслосоюз не має наміру відкривати своїх філій у Познанщині. Одначе, якби навіть такий плян був, чи це противиться постановам конституції? В кожному випадку такі виссані з пальця замітки мають за ціль лише підбехтування одної суспільности проти другої. Сумно, що до цієї акції береться вже навіть католицький часопис.

— **Порадня шкірних** недуг городського староства у Львові при вул. Яховича ч. 3 приймає бідних недужих в таких ординаційних годинах: д-р К. Кавчинський приймає мужчин і жінок у понеділки і четверги від год. 18.30 до 19.30; д-р К. Савіцька приймає жінки в середи і в суботи від год. 18.30 до 19.30.

— **Нову шосу Берестя—Пінськ** відкриють святочно 3. листопада ц. р. Останній відтинок цієї шоси, довжини 22 км. коло села Юхновичі, докінчать ще цього року. Кошти будови шоси на цьому відтинку перевищають міліон золотих.

— **Тричі денно доручуватимуть поштові посилки** у Львові у звязку з переведеною реорганізацією пошт. районів. Від 18 ц.м. поділили 87 дотеперішніх пошт. районів на 118 і листарі будуть доручувати три рази денно місцеві і позамісцеві поштові посилки. Одночасно скасовано окремих грошевих листарів. Відтепер кожний листар доручуватиме теж грошеві посилки. Слід згадати, що в головнім поштовім уряді у Львові працює 236 листарів. Крім того працюють окремі листарі по передмістях.

— **Нові „Доми Людове“.** Польська преса пише, що в Ляцькім Шляхотськім і в Отинії пов. Товмач кінчать будувати нові „Доми Людове“.

— **Ученики народніх шкіл — взломниками.** В Челядзі, сосновецького повіту, поліція зліквідувала ватагу молодих взломників, зложену з учеників вселюдної школи, які мали по 10 і 11 років.

— **Дві грізні ватаги бандитів** зліквідувала поліція в середу 26. ц. м., що від довшого часу тероризували спокійне населення. Одна бандитська ватага під проводом Вацлава Тацяка гуляла і тероризувала населення під Варшавою, друга під проводом Тадея Студніцького в Ясельщині, Горличчині і Новосандеччині. Бандит Тацяк має на своїй совісти кілька вбивств: касієра залізничої стації в Зомбках М. Бабулевича, поліцая Й. Чайківського на Празі у Варшаві, жінку лікаря Щербінського в Сулєювку під Варшавою і багато інших. Дня 17. ц. м. поліція окружила В. Тацяка в одним домі в

Отвоцьку і підчас перестрілки зранила його, але бандитові вдалося втечи. Перед двома днями бандит замешкав зі своїм товаришем Станиславом Домбком в незамешкалій віллі одного купця в Міхаліні під Варшавою. Поліція окружила віллю і по короткій перестрілці В. Тацик згинув а Ст. Домбек попав у руки поліції важко ранений. — Ватага Студніцького теж гуляла безкарно довший час бо бандити мали безліч криївок у лісистім і гористім терені. Вкінці поліція окружила їх у криївці і зловила його спільника Каліша, бо Т. Студніцький сам застрілився.

— Як пропагують т. зв. с[illegible]й патріотизм? Управа совітської дер[illegible] фабрики грамофонових плит хопилася [illegible]гінального засобу т. зв. совітського патріотизму. Отже на грамофонові плити награли патріотичні промови командантів і вояків совітської армії на Далекому Сході, які брали участь на совітсько-манджурськім кордоні під Чанкуфен. Плити з такими промовами примусово впихають всім робітничим клюбам і селянським колективам. Комуністична партія видала доручення, щоб ці плити грали підчас усіх агітаційних зборів і підчас перерв в усіх театрах та кінах.

— Хто лікується в совітських живцях? З оголошеної статистики про соціяльний склад лікуванців, які лікуються на державний кошт у совітських живцях на Кримі і на Кавказі виходить, що в осінньому сезоні було 11.000 осіб. Між цими лікуванцями було 84-ох народніх комісарів, коло 8.000 вищих совітських державних урядовців і службовиків комуністичної партії, 1.800 керманичів т. зв. стахановських бриґад у совітському промислі і коло 1.000 директорів державних фабрик та торговельних підприємств.

— Несподіваний поворот полярної експедиції. На днях вернулася до Ісляндії норвеська полярна експедиція, яка в липні ц. р. виїхала до східної Гренляндії під проводом молодого полярного дослідника Гальвара Девода і від довшого часу не подавала про себе ніяких вісток. Тому з Норвегії вислали недавно рятункову експедицію на розшуки за експедицією Гальвара Девода. На щастя цю рятункову експедицію відкликали телеграфічно з дороги.

— Божевільна їзда самоходом. Двох совітських старшин у Ленінграді Петров і Ласіков по веселій забаві, підкропленій добре алькоголем, пішли до військових ґаражів, витягнули один самохід і почали „кавалерську їзду" по вулицях міста. Ця їзда скінчилася траґічно, бо переїхали на смерть робітника. Старшини намагалися втечи, але по довшій погоні вдалось їх арештувати. Оба не мали права їздити самоходом.

— Велику недостачу вугілля відчувають тепер у Чехословаччині. Тому міністерство освіти оголосило 4 дні вільні від науки, від 31. ц. м. до 3. листопада включно, на просторі цілої Чехословаччини.

— Англійські старшини мусять вчитися чужих мов. „Дейлі Телеграф" повідомляє, що адміраліція фльоти В. Британії видала розпорядок, щоби старшини маринарки вчилися чужих мов. Розпорядок передбачує спеціяльні пенсійні додатки для старшин, які опанують у слові і письмі кілька чужих мов.

— Нянька короля виховуватиме його потомка. До королівського замку в Каїрі візвали колишню няньку короля Фарука Фатму Гультекін, яка мешкає тепер у Туреччині. Вона буде нянькою потомка короля Фарука і королевої Фаріки, що його приходу на світ сподіються кожної хвилини на замку в Каїрі.

—o—

З театру.

[illegible]ський Театр: „ОСТАННЯ НОВИНА", комедія на 4 дії Е. Бурде.

Заголовок цієї песи нелегко перекласти: він має бути тим написом, який кладуть на перевязках книжок, що щойно появилися у книгарнях, дослівно „Щойно вийшла з друку", або „Найновіша книжка". Бурде — дуже талановитий драматург, тепер директор державної „Французької Комедії", хотів дати сатиру на закулісові впливи при великих літературних нагородах, таких численних у Франції. Але що нелегко звернути своє вістря сатири на якусь означену адресу або на всіх письменників та критиків, він ствердив тип великого меткого видавця, що вміє не тільки впливати на рішення нагород, але і спрямовувати талант своїх авторів у бажаному напрямку. Такому видавцеві трапляється комічний випадок: він вкладає свої гроші у молодого автора, повідомо щасливого — своєю нагородою і своїм подружжям; а що такий автор може „творити" тільки тоді, коли переживає щось трагічного, то перестає писати.

Для нашого глядача все в такій песі буде видаватись неймовірне: темпо книгарського руху, авторські гонорарі, психольоґічні методи видавця, способи праці письменників. Бурде свідомо, як і треба в комедії, насвітлив типи, що наводять усміх на наші уста і зумів з питомою французам сценічною рутиною повязати дію так, щоб розбудити і щирий сміх. При всьому фарсовому підході до теми Бурде спромігся на початку 4-ої дії на високу драматичну сцену, коли зобразив переживання жінки, яка, чекаючи на одне щире слово від свого „ідола" — дістає від нього тільки... новелю, де він описав їх любовну трагедію.

Головну ролю грав відомий варшавський артист Богуслав Самборський — єдиний у песі із справжнім французьким темпераментом, опанувавши свою ролю по мистецьки не гірше, як усіх довкола себе; дуже добрі були Ст. Дачинський (режисер песи) в ролі хиткого, скромного автора і поруч нього Ґрета Орановська; симпатичний молодий артист Мечислав Венгжин — свобідний на сцені, був рішуче за молодий на ролю кандидата до великих нагород і досвідного Дон Жуана; дуже вірний характеристичний тип створив Й. Леліва. Песа подобалась і матиме успіх.

м. р.

✠ Посмертні згадки

АНДРІЙ МАРЦИНЮК.

Тихо та непомітно відходять від нас старі діячі та плугаторі твердого перелогу нашого національного життя останньої чвертки минулого століття. Один із них — Андрій Марцинюк, селянин - інтеліґент, невтомний орґанізатор Збаражчини на склоні 19. століття. Він умер 16. м. м. у рідному селі Доброміріці, де й відбувся його величавий похорон.

А. Марцинюк уродився в 1865. році в незаможній родині селянина - коваля. Ранні, молодечі роки — це важка цілоденна праця в кузні, а пізніми вечорами та ночами при слабкій лоєвій свічці — книжка, при якій часто заставав його білий ранок. Вже молодим хлопцем пробує пера. Спершу вірші на громадянські та суспільні мотиви, дальше, найчастіше під псевдонімом „Андронюк", статті на актуальні теми в „Народі", „Хліборобі", „Гром. Голосі" та інших. Великого розголосу набрала була свого часу його стаття про причини масової еміґрації населення Поділля та Покуття на Бесарабщину, що її передрукували були всі часописи українські, численні славянські та німецькі давньої Австрії; її епільогом була посольська інтерпеляція в австрійському парляменті. Марцинюк був співробітником передвоєнного „Літературно-Наукового Вістника", в якому поміщував під псевдонімом Грицько Сумовитий оповідання з побуту подільського села. У цьому часі він вів оживлене листування з М. Грушевським, В. Гнатюком, М. Драгомановом та І. Франком, який і згадав його у своєму нарисі історії української літератури.

Марцинюк був теж основником перших читалень та крамниць у Збаражчині, пізніше пропаґатором кооперативної ідеї. Великі заслуги поклав теж у поборюванні москвофільства в Збаражчині.

Незвичайно [illegible] та знаний із кришталевої чистоти характеру, до останніх хвилин життя не покидав праці. У посмертній теці залишилася збірка його оповідань із повоєнного села. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

ЗБАРАЖЧИНА.

Ювилейне свято „Просвіти" і хрещення України у Гниличках. Хоч як тяжко у прикордонній окрузі влаштувати якунебудь імпрезу, бо не можна поїхати зі села до села без окремого дозволу влади, ні зробити спільної проби, але якщо в людей добра воля — все вдається. Ось так завдяки енерґії новообраного голови філії „Просвіти" в Новім Селі о. Івана Яцишина, душпастиря Гниличок та завдяки енерґії [illegible] довколишніх [illegible] читалень відбулися два гарні величаві свята у Гниличках. Дня 5. червня ц. р. свято „Просвіти" [illegible] довколишніх сіл. Академія в [illegible] до Гниличок [illegible] довколишніх сіл. Академія [illegible] зі „Народнього Дому" почалася вступним словом, [illegible] Андрій [illegible] з Нового Села. На [illegible] просвітянський гимн, [illegible] дальшу програму склалися: [illegible] участь у святі під його відспівали всі хори, [illegible] з Нового Села; проводом хора Даниїла Савчака [illegible] „Соняшник [illegible]" [illegible] деклямація поеми: „[illegible] Любаша", виголошена [illegible] Вольною; реферат о. Володимира Герасимовича, деклямація 67-літнього Петра Фурика: „В 70-ліття Просвіти", хорові продукції довколичних читалень та деклямація. Свято скінчилося відспіванням національного гимну. — Дня 4. вересня ц. р. відбулось у Гниличках друге окружне свято — в 950-ліття хрещення України. В год. 9-ій рано на площі біля церкви о. дек. Теофіль Коцистинський з Клебанівки в окруженні вісьмох священиків і двох дияконів: о. Савчака та о. Чебіля відправив торжественну Службу Божу. Співав хор з Токів. По Службі Божій рушило походом 10.000 народу з процесією місцевої церкви та з сусідніх Козлар (ще більше не було дозволу) і з усіми священиками над річку, віддалену від церкви пів км. Посередині походу 16 хлопців несло памятковий хрест Володимира. Над річкою відправив о. дек. Коцистинський водосвяття, після чого о. дек. Максим Хома з Гниличок виголосив проповідь і ввесь похід вернувся до церкви, де посвячено хрест і вкопано його в землю. Біля хреста старенький о. Петриця з Токів виголосив ще проповідь і візвав усіх приклякнути та зложити присягу на вірність Католицькій Церкві, рідному східному обрядові і рідній українській нації. Пів години по богослуженні почалася академія. Маса народу залягла площу біля Народнього Дому, а промовці, декляматори і хори виконували програму на бальконі Народнього Дому. На програму склався: католицький гимн, реферат про значіння хрещення для України, деклямації, хорові продукції і кінцеве слово о. Івана Яцишина. Свято скінчилося національним гимном, що його відспівала з[а]сі[м] добре 12.000-а маса народу.

ЧЕСАНІВ.

Ювилейне свято „Просвіти" в Чесанові відбулося 16. жовтня ц. р. Рано відправив місцевий парох о. Семен Посіко Службу Божу в наміренні „Просвіти" і виголосив відповідну проповідь. Пополудні відправлено панахиду за померших членів „Просвіти", до якої служили: околичні священики, голова філії „Просвіти" о. дек. Мирон Колтуник, о. кап. О. Ко[illegible] й о. Семен Посіко. В богослуженні взяли участь запрошені гості зі Львова, голова Т-ва проф. І. Брик та інж. В. Татомир, який тримав на середині церкви просвітянський прапор. При прапорі стояла почесна сторожа в національнім строю. По богослуженні виголосив о. дек. Колтуник коротке слово про заслуги „Просвіти" та її померших працівників. Третьою частиною ювилейного свята була академія в Народнім Домі, що почалася в год. 17.30. Академію відкрив голова філії, який теж привітав гостей з централі. По просвітянськім гимні, що його відспівав хор зі Старого Брусна, промовив до присутніх просвітян голова проф. І. Брик. На гарно прибраній сцені виднівся прапор „Просвіти", при якому непідступний хоружний п. Татомир і сторожа. Бадьорі промови голови вислухали присутні з цікавістю і захопленням. По промові відспівав хор з Чесанова пісню „Воскресний дзвін". З черги відчитано привіти від місцевих товариств: філії „Просвіти", читальні, кружка „Рідної Школи", Укрбанку і „Сокола". Далі хор з Горайця відспівав: „Просвіто, зі сну нас збуди!" і „Єднаймось, діти України". Опісля м-р Ярослав Мазур відчитав реферат на тему: „42 роки просвітянської ідеї в терені філії", в якому обговорив успіхи просвітянської праці до і по війні в Чесанівщині. На дальші виступи склалися: інтеліґентна деклямація п. О. Кінастирної (Л. Українка: „Геть думи сумні!"), дуже вдатна рецитація „Каменярів" І. Франка, що її виконав М. Гарасимович, О. Жила та О. Лісна, а В. Лаппа з оркестрою виконали „Ювилейну пісню" О. Олеся. Програму виповнили виступи хорів, а саме: з Нового Села, з [illegible] хор відспівав „У гору стяг", з Чесанова — „До темної діброви" і зі Старого Брусна — „Не гнути вам толоки". Хори могли вдоволити. Концертувала теж оркестра з Нового Любичиня досить добре. У святі взяли участь місцеві та позамісцеві гості дуже численно, так, що зала не могла всіх помістити. З інтеліґенції в святі взяло участь переважно духовенство. Свято слід уважати вдатним. Вона [illegible] українців Чесанова була „не на місці". [illegible] Свято закінчилося національним гимном.

Учасник.

Чи знаєте Ви, кілько є неписьменних у Вашій громаді? Чи Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стане Вам книжечка-буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що її видала „Просвіта" в ціні 50 сот. за примірник. Придбайте собі її якстій! УЧІТЬ НЕПИСЬМЕННИХ!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

[Т]еатри.

[В]еликий Театр.

Пятниця 28. X. год. 7.30 „Галузка розмарину".

Субота 29. X. год. 7.30 веч. „Останні новини".

Неділя 30. X. год. 12. вход. Симфонічний ранок; год. 3.30 попол. „Галузка розмарину"; год. 7.30 веч. „Останні новини".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця 28. X. „Осінні скрипки". Російський вечір у память Станіславського.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ЗБАРАЖ:
28. X. На полі крови.

ТЕРНОПІЛЬ:
29. X. Шаріка.
30. X. Зоря над Почаєвом.
31. X. Лісова пісня.
1. XI. ?

ЗОЛОЧІВ:
2. XI. Маруся Богуславка.
3. XI. Орфей у пеклі.
4. XI. Наймирніший чоловік.
5. XI. На полі крови.
6. XI. Циркун у запічку.
7. XI. Лісова пісня.
8. XI. Зоря над Почаєвом.
9. XI. Пригода в Черчі.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

РОЗДІЛ:
28. X. Пісня Бескиду.
29. X. Мати наймичка.
30. X. Гетьман Полуботок.
31. X. Невольник.

ЖИДАЧІВ:
1. XI. Безталанна.
2. XI. Пісня Бескиду.
3. XI. Дай серцю волю...

Вистави в дрогобицькім повіті відкликаємо з причин від нас незалежних.

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

СКАЛАТ:
28. X. Хам.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Шевіч аличе".
АПОЛЬО: „Геєнна".
АТЛЯНТИК: „Єзавель" з Беті Дейвіс.
БАЛТИК: „Фордансерки", Вмаширування польських військ у Заольжя.
ВАНДА: „Двоє з юрби", „Весела чарка".
ҐРАЖИНА: „Її найбільша помилка" (Паваль Веселі).
ЕВРОПА: „Марко Польо" (Ґейрі Купер).
КАСИНО: „Нага правда" (Ірина Дан, Ґейрі Ґрант).
КОПЕРНИК: „Остання бригада".
МАРУСЕНЬКА: „Друга молодість".
МЕТРО: „Чар Богеми".
МІРАЖ: „Роза" на осн. Жеромського.
МУЗА: „Пані Валевська".
ПАЛЯС: „Чардаш" із Секе Секалем.
ПАКО: „Ти, що в Гостріій світиш Брамі".
РАЙ: „Щаслива 13-ка" (комедія).
РІЯЛЬТО: „Перли та серце".
РОКСІ: „Олімпіяда".
СВІТ: „Таємничі промені", „Цирк Серанна" (Пат і Паташон).
СТИЛЕВЕ: „Пален і Гален" і ревія.
ТОН: „Морські розбишаки", „Жовтий пірат".
УТІХА: „Капітан Тейльор" і ревія.
ХИМЕРА: „Ля Габанера" (Зара Леандер).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Маріяцька)
„Ватикан".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кейм і Син)
„Версаль, Фонтенебльо".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 28. жовтня 1938.

7.00 Ранішній дениик, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Година господині: Мати і дитина, Поради, вістки, легка музика з пл., 11.00 Для шкіл: фрагменти з „Давида" Міцкевича з музикою Монюшка, 11.25 Балетова музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформаційна Газетка в українській мові, 14.10 Музика з пл., 14.30 Фрагм. із пов. Крашевського „Стара казка", 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Гокус-покус", авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий дениик, 16.05 Господарські вістки, 16.15 Гутірка з хорими, 16.30 Нар. пісні у вик. хору хлопців нар. школи в Торуні, 16.45 Родовід моторів, 17.00 Камер. концерт у вик. тріо, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Концерт симф. орх., 18.30 „На чердаку „Голандця-скитальця" слово-муз. авд., 19.15 концерт легкої музики у вик. симф. орх., 20.40 Веч. дениик, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Мадярщина та Польща, 21.15 Фрагменти з оп. „Фавст" кн. А. Радзівіла до тексту Гетого, муз. авд., сопран, хори, тенор, віол., орх., 22.15 Літер. нарис про Сенкевича, 22.30 Бетовен: Форт. соната а-дур оп. 101 пл., 22.55 Інформаційна авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Італ. орхестри та солісти, з пл. (Варшава II).

Субота, 29. жовтня 1938.

Ранішній дениик, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Ранішня музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Муз. з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Музика з пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей: „Тигр кружляє коло хатинки" на осн. китайської казки, 15.30 Орх. муз., 16.00 Пополудневий дениик, 16.05 Господ. вістки, 16.15 Літературна хроніка, 16.30 Спів. рецитал Е. Бандера у супр. форт., 16.50 „Сорок рублів на місяць" фрагм. із книжки Е. Кіріс „Марія Кіріс", 17.15 Концерт: орх., спів, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 18.30 Гутірка, На сторожі КОП, „Фабрика чудес" гутірка для молоді, 19.15 День ощадности; Промова, Пісня, 19.30 Ревії, фільма, оперетки, розр. концерт, у вик. орх., спів, 20.35 Веч. дениик, метеорольогічні вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Співочий рецитал Мерседес Капсір, 21.25 Легка музика з пл., 21.55 Година несподіванок, Конкурсова авд., 22.55 Інформ. авдиція, 23.05 Закінчення авдиції; 23.15—23.55 Від соли до сентименту, пл. (Варшава II.).

Неділя, 30. жовтня 1938.

7.20 Орх., 8.00 Ранішній дениик, 8.15 Для села: Хл. Газетка, Огляд ринків, Сільськ. орх., 8.45 Порадник хлібороба, Поздоровлення, „Зимовий прелімінар пані" гр. пл., 9.15 Музика з пл., 9.25 Відслонення памятника Корделецького в Іванковицях (Познанщина); Репортаж богослуження, 11.00 Промова віцепрем. Квятковського, 12.15 Симф. поранок, 13.15 Сірий, місто відбудоване з попелу, 13.30 Орх., сопран, тенор, 14.15 Промова мін. Касперського на пшук. відні сх. земель у Кремоні, 14.40 Трохи пісні, трохи слова, 15.00 Ощадність до сили держави, слово-муз. авд., хор, орх., 15.25 Золота книга громад, 16.30 Розр. концерт, орх., мецосопр., тенор; у перерві коло год. 17.00 Хвилина бари строїв, 17.50 Театр Уяви: „Галузка розмарину", 19.30 Програма на завтра, 19.35 Фрагм. із спорт. майдану „Погоні" та змагань „Омігія — Погонь", 20.10 Спортові вістки, 20.15 Збірні спортові вісти, політ. оглядк, веч. дениик, муз. тижневик, напіпрограма, 21.20 Калейдоскоп, розр. концерт, тріо, сопран, два форт., арфа, 22.00 „Вуйцьо шукає плаща" Весела Сирена, 22.40 Легка музика, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Танкова музика з пл. (Варшава II).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 28. жовтня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Соната на віол. і форт. Пфіцнера, 19.00 Розр. концерт, 19.45 Веч. гомін, 20.10 Розр. музика, 20.00 21.00 22.00 Опера, БУДАПЕШТ 13.30 18.10 Циг. музика, 17.30 Форт. твори, 19.20 20.00 21.00 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 14.10 Розр. музика, 16.00 17.10 Орх. концерт, 20.10 21.00 Віденські клясики, симф. концерт форт., сол., орх., 22.30 Форт., спів, ДРОЙТВІЧ 20.00 21.00 „Юдж ди дровер" оп. балада Віліямса, 22.45 Концерт. Ґрація Фільдс спів, ҐАМБУРҐ 18.10 Соната б-дур Шуберта, МІЛЯНО 17.15 18.00 Концерт хору, камер. орх., 20.30 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. музика, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 „Наполеон" драма Брікера, РИМ 17.15 18.00 19.30 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.30 Популярна музика, 19.40 20.00 21.00 „Веселі куми з Віндзору" ком. оп. Ніколяя, СОТЕНС 21.25 22.00 „Самсон і Даліля" оп. Сен-Санса, СТОКГОЛЬМ 21.00 Симф. концерт.

Субота, 29. жовтня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Осінні пісні та поезії, 18.00 Секстет, 20.10, 21.00 Веселий муз. вечір, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, танки, 21.00 Оперетові мельодії, БУДАПЕШТ 12.05 Орх., 17.30 Циг. музика, 19.45, 20.00 Оперетові мельодії, 21.10, 22.00 Розр. концерт, 15.10 Еспанські мельодії, 18.00 Музика та пісні для народу і молоді, 18.30, 19.00 Італійські нар. мельодії, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.35, 21.00 Бізетів фестівель, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Турандот" оп. Пуччінія, РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 18.30 Муз. авд. для наймолодших, 21.15 „Пісні без слів" Мендельсона, форт., 21.30, 22.00 Театр Уяви „Королівський лист" ком. Рабіндраната Тагора, РИМ 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Одноактівка, 21.40, 22.00 Аріго Серато, скрипка, фортепіян, СОФІЯ 17.00 Камер. музика, 19.20 Спів, 20.00, 21.00 Форт.

Неділя, 30. жовтня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орх., веселий квартет інстр., 16.00 Веселе пополудне, 19.20 Легка музика, 20.10 21.00 „Клієія" оп. Достала, БІЛГОРОД 20.00 Нар. музика, БУДАПЕШТ 12.30 15.45 21.20 Оп. орх., 17.00 Пісні у вик. хору, 18.10 Циг. музика, 19.10 Словацький і український конкурс, 19.25 Спів. рецитал, ВІДЕНЬ 11.50 15.00 Смичк. квартет на тему шведської нар. пісні, 18.40 19.00 Популярний концерт, 20.00 Вістки, 20.10 21.00 22.00 „Фавст" у музиці, концерт із Парижа, 22.30 Легка і танк. музика, ДОЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.00 Улюблені мельодії Верді, хор, сол., КЕЛЬН 20.10 21.00 „Мадам Батерфлай" оп. Пуччінія, ЛІЛЬ 21.30 22.00 23.00 „Подорож до Китаю" оп. Базена, ЛЬОНДОН РЕДЖ 19.30 20.00 21.00 Симф. концерт, 22.35 23.00 „Хроніка славних полків" концерт війська. орх., МІЛЯНО 17.15 18.00 Орх. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00 Військ. орх., 22.00 Муз. всячина, РАДІО ПАРІ 18.15 19.00 Симф. концерт, 21.00 Сценка, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 18.00 Розр. музика, 21.00 22.00 „Три грації" оп. Леґара, СОФІЯ 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів. рецитал Зори Димитрової, ФРАНКФУРТ 20.10 21.00 22.00 23.00 „Кармен" оп. Бізета.

Користайте з небувало дешевої продажі з приводу реконструкції дому і льокалю.
Перфумерія **С. ФЕДЕР**
ТЕПЕР ЛЬВІВ
СИКСТУСЬКА 2.
50 кроків від правого рогу Легіонів.

Кооп. „Базар"
у Львові, вул. Руська ч. 3
ПОРУЧАЄ: мужеську і дамську білизну, панчохи, скарпитки, шалики, рукавички і светери. — Великий вибір від найдешевших до найвибагливіших. Солідні ціни.
Галантерія Кооп.

Новинка в косметиці

ШОВКОВИЙ ПУДЕР Д-РА ТУШИЦЬКОГО

стисло достосований до фізіольогічних функцій шкіри — містить у собі витяг з екзотичних квітів і надає знищеній шкірі свіжий і милий вигляд. Пані, що вжиє його тільки раз, уже буде здивована виглядом своєї цери.

Пудер можна дістати в перфумерії „ЛЬОТОС".

БІРЖА

Львів, 27. жовтня 1938.

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельґи бельг. 90.10—89.78. Доляри америк. 5.31·50—5.29·00. Доляри канад. 5.24·50—5.22·00. Фльорени гол. 290·00—288·55. Франки фр. 14·25—14·14. Франки шв. 121·15—120·55. Фунти анг. 25·41—25·2?. Ґульдени данц. 1?·25—99·75. Корони чеськ. 10·75—10·40 Корони дун. 113·45—112·60 Корони норв. 127·??—126·?? Корони шв. 13?·84—12?·85. Ліри італ. 19·?0—18·?0 Марки фінляи. 11·22—11·?? Марки нім. срібні 92·00—89·00. Тель Авів 25·20—24·50.

Папери.

1 і пів проц. внут. 67·20—65·88 3 інв. 1 ем. 84·00 серія 93·00, 2 ем. 85·00 серія 95·00, 5. конвер. 67·38, 4 прем. дол. непот. 4 консолід. 68·25—68·13.

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукор 37·50 Вугіль 35·75—35·50, Ліпьпоп 88·25—88·?0 Островець 64·25, Стараховичі 43·57.
Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 27. жовтня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. в опак. 2·90 зол.
1 кг. дес. експ. вкл. в оп. дає зачет 2·96
молоко 15—16 сот.
1 кг. яєць 1·40 зол.

Тенденція на масло вдержана, на молоко та яйця сильна.

Оповістка.

ПОДЯКА. Тов. „Молода Громада" почувається до милого обовязку зложити щиру подяку нашій відомій співачці Евгенії Ласовській та ревелєрсам Евгені за їх участь в мистецькій частині товариських сходин 22. ц. м. Високий мистецький рівень, щиро відчутий і приємність виконання залишили незабутні враження у численно зібраної добірної публики. „Молода Громада".

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Б. асист. Від. пол.-гін. Держ. Заг. Шпиталю

Д-р Фридерик Шнек

гінекольоґ і поліжник
перепровадився і ординує тепер
ЛЬВІВ, УЛ. КОПЕРНИКА 13. І. П.
2256 Тел. 208-12. 1-3

КУПНО — ПРОДАЖ

КУХОННІ ВИПРАВИ комплетні, емалія 65.—, алюміній 99.— з млинками, залізо і ін. Рентшлер, Легіонів 37. 2060 6-6

КОВДРИ у великім виборі поручає Вирібня Романової, Городецьких 4 (побіч Ринку). 2166 6-6

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ШУКАЄ місця господині вдова, що довгими роками вела самостійно господарство вдівця священика. Зголошення під „Невибаглива" до Адм. „Діла". 3-4

МЕШКАННЯ

[Г]АРНИЙ фронтовий покій з терасою, окремий вхід, вільне, для солідного пана... пані. Львів, Клушинська 6, I. поверх. 2-2

РІЖНІ

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ під управою майстра ... УГА Михайла Рабяка у Львові, вул. Св. Софії ч. 25 виконує дуже солідно, скоро і дешево мужеські спортові, ... та маринарські убрання, ... реверенди, напистики і козаки. Дайте працю нашим інвалідам! 2229 3-?

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10